

ՀՐԱՆԴՄԱՐԳԱՐԵԱՆ «ԿԱՅ ՈՒ ԿԸ ՄԵԱՅ ՂԱՇՆԱԿՅՈՒԹԻՒՆԸ»

2019` ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱՐԻ

Ստորև կը ներկայացնենք ՀՀԴ Բիւրոյի ներկայացուցիչ Հրանդ Մարգարեանի խօսքը, արտասանուած՝ 16 Յունուարին, Արցախի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի նիստերու դահլիճին մէջ, ՀՀԴ 33-րդ Ընդհանուր Ժողովին բացման առիթով:

Արդէն սովորոյթի ուժ է ստացել իւրաքանչիւր Ընդհանուր Ժողովի առիթով ասելը, որ այն բացառիկ ազգային-քաղաքական իրավիճակում է տեղի ունենում:

Այսուհանդերձ, ընդունենք, որ նախորդ ժողովին յաջորդած տարիներին իւրաքանչիւրը իսկապէս բացառիկ կարեւոր ու լարուած է եղել մեր ժողովրդի եւ կուսակցութեան համար. յիշենք Հայոց Յեղասպանութեան հարիւրամեակը, ապրիլեան քաղաքացիական պատերազմը, Գեորգի Գեորգիանի ժողովուրդի սպանումը, Գրիգոր Գրիգորիանի ժողովուրդի սպանումը, Գրիգոր Գրիգորիանի ժողովուրդի սպանումը, Գրիգոր Գրիգորիանի ժողովուրդի սպանումը:

Յատկապէս վերջինս եւ դրան յաջորդած իւրաքանչիւր օրը բերել են մի իրավիճակ, երբ օդում կախուած հարցերը չափազանց շատ են, թոպէ ամ թոպէ աճում է լարուածութիւնը եւ վտանգի գագաթնակէտը: Ժամանակահատուածը, քաղաքական պահը շատ լուրջ է եւ մենք մեր հերթական ժողովն ենք սկսում:

Պատասխանատուութիւնը մեծ է: Անցած քառամեայ շրջանը Հարաւային Կովկասի համար յատկանշաւոր եւ նորանոր ընդհանրութիւններով, որոնք հիմքում ընկած էր յետխորհրդային տարածքում որոշակի յենակետերի ձեւաւորման եւ ապա՝ Միջերկրականից մինչեւ Կասպիական ընկած տարածաշրջանի միասնականացման ԱՄՆ-ի ու Նրա դաշնակիցների ռազմավարութիւնը:

Անցած քառամեակում մեր տարածաշրջանը վերածուեց համաշխարհային մրցապայքարի իւրօրինակ առաջնագծի ու նաեւ մանրակերտի: Ուստի այն, ինչ տեղի է ունենում այսօր Հայաստանի ներսում՝ մեր շուրջը տեղի ունեցող բարդ ու վտանգաւոր գործընթացի հայելային արտացոլումն է: Միջերկրականից մինչեւ Կասպիական ընկած տարածաշրջանի օտար

Շար. 19 3 ➤

ԱՐՅԱՆԻ ՄԷՋ ՄԵԿՆԱՐԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԵՆԱԿ ՀՀԴ 33-ՐԴ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻՆ

Սոյն թուականի 16-24 Յունուարին Արցախում տեղի կ'ունենայ ՀՀԴ 33-րդ Ընդհանուր Ժողովը, որին կը մասնակցեն աշխարհի շուրջ 30 երկրներից աւելի քան 100 ներկայացուցիչներ եւ հրաւիրեալներ: Ընդհանուր Ժողովի հանդիսաւոր բացումը տեղի կ'ունենայ 16 Յունուարին, ժամը 11:00-ին Արցախի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի նիստերի դահլիճում:

Ընդհանուր Ժողովը կը քննարկի ՀՀ Դաշնակցութեան նախորդ 4 տարիների գործունեութիւնը, կ'որոշի կուսակցութեան առաջիկայ տարիների ռազմավարութիւնն ու անելիքները:

Ժողովի աւարտին կ'ընտրուի կուսակցութեան բարձրագոյն գործադիր մարմնի՝ ՀՀԴ Բիւրոյի նոր կազմը:

ՀՀԴ Հանրային կապերի գրասենեակ
 15 Յունուար 2019

ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ԹԵՄԱԿԱԼ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԸ, ՀՈԳԵՒՈՐ ԴԱՍՈՒՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՈՐԴԻ ԶԱՄԱԿՆԵՐՈՒՆ

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Անթիլիասի Մայրավանքէն հայրապետական օրհնութեամբ, քրիստոնէական ջերմ սիրով եւ ազգային վառ ապրումներով կ'որոշուենք Ազգ. Ընդհանուր Ժողովը, Ազգ. Կեդրոնական Վարչութեան Կրօնական ու քաղաքական ժողովները, Թեմակալ Առաջնորդները, հոգեւոր դասը եւ մեր ժողովուրդի սիրելի գաւազները:

Հոգեկան խոր գոհունակութեամբ կ'ուզենք հաստատել, որ 2003-էն սկսած, իւրաքանչիւր տարի մեր եկեղեցւոյ ու ժողովուրդի կեանքին հետ սերտ աղերս ունեցող երեւոյթի մը կամ արժեքի մը նուիրելու Մեր որոշումը՝ Հայրապետական յատուկ պատգամի ճամբով, մեր ժողովուրդին մօտ լայն արձագանգ գտաւ: Ան առիթ հանդիսացաւ տուեալ տարուան նիւթին մասին խօսելու, գրելու, քննարկումներ կատարելու եւ գանազան այլ միջոցներով գայն մեր անձնական թէ համայնական կեանքի լուսարձակին տակ բերելու: Արդարեւ, յատկանշական երեւոյթ մը, գոր կը նկատենք կենսական, առաջին, քննական ու իրապաշտ արժեւորումի ենթարկելու մեր կեանքը իր գանազան բնագաւառներով ու գայն բանալու նոր հորիզոններու: Եւ երկրորդ, ուղիներ որոնելու՝ մեր եկեղեցին վերանորոգման, մեր հայրենիքը հզօրացման եւ մեր ազգը պայծառ ապագայ առաջնորդող:

Վերջերս, Լիբանանի մեր մամուլի պատասխանատուներուն հետ ունեցած հանդիպումի մը ընթացքին առաջարկուեցաւ, որ ներկայ տարին հռչակենք «Հայ Մամուլի Տարի»: Առաջարկը գտանք տեղին, որովհետեւ, ինչպէս յաճախ Մեր պատգամներուն մէջ շեշտած ենք, հայ մամուլը իր էութեամբ ու կոչումով, գերազանցօրէն առաքելութիւն է: Ահա այս համոզումէն մեկնելով, 2019 տարին կը հռչակենք՝

«ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱՐԻ»

Այս առիթով անհրաժեշտ կը նկատենք նախ հպանցիկ ակնարկ մը նետել ընդհանրապէս մամուլին ու յատկապէս հայ մամուլի ծագման ու պատմական հոլովոյթին առնչուած կարգ մը հիմնական երեւոյթներու վրայ:

ԻՆՉ Է ՄԱՄՈՒԸ

Մամուլը իր ընդհանուր իմաստով կը նշանակէ՝ տպագրութիւն, հրատարակութիւն, տպագրական մեքենայ, տեղեկատուութիւն, տեղեկատուական ցանց կամ կառոյց: Մամուլ բառով, յատկապէս վերջին քանի մը դարերուն, առաւելաբար կը բնորոշուէր տեղեկատուական որեւէ օրկան՝ օրաթերթ, շաբաթաթերթ, ամսաթերթ կամ պարբերաթերթ: Իսկ վերջին տասնամեակներուն, մամուլը աւելի լայն հասկացողութեամբ կը ներառէ ինչ որ առնչուած է տեղեկատուութեան. այսինքն՝ տպագրուած մամուլի կողքին, նաեւ՝ ձայնասփիւռ, հեռատեսիլ եւ համացանց: Մեր խօսքը հոս առաւելաբար կը վերաբերի տպագիր մամուլին:

Տեղեկատուական բնագաւառը հսկայ աշխարհի մըն է, ուր մասնաւորաբար ելեկտրոնային մամուլի մարգէն ներս, ամէն օր տեղի կ'ունենան հսկայաքայլ ու աննախընթաց զարգացումներ: Տեղեկատուական արիւստագիտութիւնը, հակառակ շարք մը վարչակարգերու կողմէ հաստատուած սահմանափակումներուն ու բանեցուող հակակշռին, դարձած է աշխարհի

Հայրական օրհնութեամբ ու սիրով, Աղօթարար՝

ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

1 Յունուար, 2019

Անթիլիաս, Լիբանան

Շար. 19 6 ➤

Խմբագրական

ՍՈՒՐԻՈՅ ՀԻՄՆԻՍԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

Միացեալ Նահանգներու Նախագահին Թուրքիան տնտեսապէս քանդելու սպառնալիքը, - եթէ վերջինս ամերիկեան ուժերու Սուրիոյ հիւսիսային շրջանէն հեռանալէն ետք յարձակում գործէ քրտական ժողովուրդի պաշտպանութեան ջոկատներուն վրայ, - Սուրիոյ հիւսիսային շրջանին մէջ գանազան ուժերու նկրտումներուն ցուցանիշն է փաստօրէն:

Այս շրջանին մէջ կը բախին ԱՄՆ-ի, Թուրքիոյ, քրտական պաշտպանական ջոկատներու եւ բուն հողատիրոջ՝ Սուրիոյ շահերը: Իւրաքանչիւր կողմ իր մշակած ռազմավարութեան դիտանկիւնէն կը հետեւի նշեալ բախումի ալիքին:

ԱՄՆ, որ կը ծրագրէ հեռացնել իր ուժերը շրջանէն, առանց տարածքը յանձնելու Սուրիոյ պետութեան, կ'աշխատի ամէն գնով պահել Եփրատի արեւելեան շրջանի իր գինուորական կայաններն ու լծակները, մինչեւ տարածաշրջանի ապագային գծով գերպետութիւններու վերջնական համաձայնութեան գոյացումը: Ու թէեւ ԱՄՆ-ի Նախագահը ձեւականօրէն իր ընդվզումը կը յայտնէ թրքական ուժերուն յառաջխաղացքին գծով, իրականութեան մէջ, սակայն, ան չ'ուզեր խզել կապը իր դաշնակիցին՝ Թուրքիոյ հետ, քաջ իմանալով, որ վերջինս իր դէմ լարուելով կրնայ մետասաներորդ պահուն դէպի Ռուսիա թեքիլ:

Թուրքիա, որ կը փորձէ իր վերահսկողութիւնը հաստատել առաւելաբար քրտաբնակ շրջաններուն մէջ, ամէն միջոցի կը դիմէ, որ ե՛ւ ԱՄՆ, ե՛ւ Ռուսիա, ե՛ւ Իրան սուրիական տագնապին առնչուող քաղաքական որեւէ բեմագրութեան պարագային իր ազդեցիկ դերը նկատի ունենան: Միեւնոյն ատեն, սակայն, ան կը ձգտի մէկընդմիջտ չ'էզոքացնել քրտական վտանգը:

Փաստօրէն քիւրտերը ծանր կացութեան մէջ յայտնուած են: Անոնք մէկ կողմէ չ'վստահելով գիրենք թրքական կրակին դիմաց առանձին թողած ԱՄՆ-ին, միւս կողմէ զգուշանալով Եփրատի արեւելեան շրջանի քրտաբնակ գիւղերուն մէջ Աֆրիկի բեմագրութեան կրկնութենէն, կը փորձեն կանխել թրքական Նախատեսուած յարձակումը՝ Դամասկոսի հետ համաձայնութեան եզրեր որոնելով:

Այս բոլորին ի տես, հողին տերն ու տիրականը՝ Սուրիան, խոհեմութեամբ կը դիտարկէ քաղաքական եւ գինուորական զարգացումները, օգտուելու բոլոր կողմերուն սխալներէն, սուրիական հողերէն ոչ մէկ շերտ զիջելու սկզբունքային մօտեցումով, գերծ մնալով անմիջական հակադարձութենէ, քաջ իմանալով որ տագնապի սուրիական օրակարգին համապատասխանող լուծումը ժամանակի կը կարօտի:

Սուրիա տագնապի սկիզբէն ամէն ճիգ ի գործ կը դնէր զուսպ մնալու, քիւրտերուն դէմ լարուածութիւն չ'դրսեւորելու համար: Ան քիւրտերը կը համարէր Սուրիոյ ժողովուրդին անբաժան մասնիկը՝ անոնց վերահսկողութեան տակ պահելով կարգ մը տարածքներ:

Սուրիա հիւսիսային շրջանի հարցին առումով եւս կը շարունակէ զուսպ մնալ՝ քաղաքական զարգացումները իր դաշնակիցներուն հետ խորհրդակցաբար հակակշռի տակ պահելու, իսկ գինուորական որեւէ յառաջխաղացքի պարագային սուրիական բանակին վստահելու երկրին ամբողջական ու վերջնական ազատագրումը:

«Գ.»

-Երկուշաբթի, 14 Յունուար 2019-ի առաւօտեան, Սուրիոյ Նախագահ Պաշար ալ Ասատ ընդունեց Իրանի խորհրդարանի արտաքին քաղաքականութեան եւ ազգային ապահովութեան յանձնաժողովի Նախագահ Զեմաթալլա Ֆալահէթ Պիշան եւ անոր ընկերակցող պատուիրակութիւնը:

Զանդիպումին ընթացքին կողմերը խորհրդակցեցան Սուրիոյ եւ Իրանի ռազմավարական յարաբերութիւններուն եւ անոնց ամրապնդման ազդակներուն շուրջ:

Ասատ շեշտեց, որ Դամասկոսի եւ Թեհրանի յարաբերութիւնները սկզբունքային են՝ հիմնուած ժողովուրդներու ինքնորոշման իրաւունքին վրայ, ինչ որ կը Նպաստէ երկու երկիրներու գերիշխանութեան պահպանումին:

Իր կարգին, Զեմաթալլա շեշտեց, որ արեւմտեան երկիրներ Սուրիոյ եւ Իրանի դէմ պատժամիջոցներ որդեգրելով անկախ պետութիւններու գերիշխանութիւնը կ'անտեսեն:

-Զորեքշաբթի, 16 Յունուար 2019-ին, Սուրիոյ Արտաքին Գործոց Նախարարութիւնը հաղորդեց. «Երտոդանի յայտարարութիւնները կը վերահաստատեն, որ Ասթա-Նայի բանակցութիւններուն ընթացքին ահաբեկիչներուն սատար հանդիսացող Թուրքիան միայն մէկ լեզու կ'օգտագործէ՝ բռնատիրութեան ու թշնամանքի լեզուն, իսկ Թուրքիոյ իշխանութիւններուն վարքագիծը կը հակասէ ՄԱԿ-ի սկզբունքներուն եւ միջազգային ընտանիքին բոլոր այն որոշումներուն, որոնք կը հաստատեն Սուրիոյ տարածքային ամբողջականութիւնը»:

Նախարարութիւնը եզրափակելով ըսաւ. «Սուրիա ինչպէս անցեալին, այնպէս ալ այսօր պիտի շարունակէ պաշտպան հանդիսանալ իր ժողովուրդին եւ երկրին տարածքային ամբողջականութեան՝ դէմ դնելով բոլոր այն ուժերուն, որոնք կը փորձեն սուրիական հողեր բռնագրաւել»:

-Երկուշաբթի, 14 Յունուար 2019-ին, Սուրիոյ կառավարութեան հերթական նիստին ընթացքին անդրադարձ կատարուեցաւ վերջերս արեւմուտքին Սուրիոյ պարտադրած միակողմանի պատժամիջոցներու ծաւալումին, որուն իբրեւ արդիւնք երկրէն ներս յառաջացած քարիւղի արտադրութեան տագնապին եւ անոր լուծման ուղիներուն:

Ժողովը արձանագրեց, որ քարիւղի տագնապը շուտով պիտի փարատի, որովհետեւ կառավարութիւնը լոր միջոցներու դիմած է՝ յառաջիկայ օրերուն քարիւղի արտադրութեան ծաւալը անլցնելու եւ օրական 130.000 տակառ արտադրելու համար:

Ժողովին համաձայն, օրերս քաղաքացիները տարուած աշխատանքին շօշափելի արդիւնքը պիտի նկատեն:

-Սուրիական Օդանաւային Ընկերութիւնը յայտնեց, որ Օմանէն պատուիրակութիւն մը այցելած է Դամասկոսի միջազգային օդակայան՝ ծանօթանալու օդակայանի ներքին կարգաւորումներուն:

Սուրիական Օդանաւային Ընկերութեան տնօրէն Շիֆա Նուրի յայտնեց, որ Պահրէյնի եւ Արաբական Միացեալ Էմիրութիւններու օդանաւային ընկերութիւնները եւս դիմումներ կայացուցած են ժամանելու Դամասկոս եւ ծանօթանալու օդակայանի իրավիճակին՝ վերսկսելու երկու երկիրներուն միջեւ օդանաւային բնականոն թռիչքները:

ՀՐԱՆԳՄԱՐԳԱՐԵԱՆ...

Սկզբ՝ 12 1

Նպատակներին ծառայող ռազմավարության գործադրման առաջին հանգրուանի մեջ էր ներառված Հայաստանը: Այն պետք է իրագործուեր 2015 թուականից սկսեալ, սակայն ինչ-ինչ պատճառներով յետաձգուեց: Սկսեց իրագործուել 2016 թուականի ապրիլեան քառօրեայ պատերազմով: Ձախողուեց: Սակայն յաղթանակած բանակը սկսեց պախարակուել ներքին կասկածելի ծագում ունեցող խմբակների, հասարակական կազմակերպութիւնների եւ Արեւմտեան պատկանելիութիւն ու ֆինանսաւորում ունեցող լրատուամիջոցների կողմից: Ոչ մի բան Հայաստանում չպետք է դրական համարուեր, նոյնիսկ սխրանքներ գործած բանակն ու համաժողովրդական զարթոնքը՝ յանուն վտանգուած հայրենիքի պաշտպանութեան: Ակնյայտ էր նպատակը՝ վարկաբեկել յաղթանակը, այն կերտած բանակը եւ ժողովրդական միասնական ալիքը:

Եթէ ժամանակին ամեն ինչ արուում էր ներհայաստանեան կեանքում դրական ոչինչ չտեսնելու, հիմա նոյնը ինքնաբերաբար սկսել է վերաբերել անցեալին, ուր ամեն ինչ ներկայացուում է բացասական երանգի ներքոյ: Անցեալն ամեն կերպ մերժող այս ընթացքը մեզ տանելու է ինքնակործանման:

Արտաքին գործոնով հնարաւոր չեղաւ ապակայունացնել երկիրը, վրայ հասաւ ներքին գործոնը՝ տեղի ունեցաւ ՊՊԾ գնդի գրաւումը: Այս անգամ

նոյն ուժերը՝ կասկածելի ծագում ունեցող խմբակները, հասարակական կազմակերպութիւնները եւ արեւմտեան պատկանելիութիւն ու ֆինանսաւորում ունեցող լրատուամիջոցները, որոնք միշտ հայրենիքի ազատագրման համար մղուող պայքարը համարել ու համարում են *տեռորիզմ*, ի գարմանս բոլորի, ձայն-ձայնի տուած պաշտպանեցին ու հերոսացրին ակընյայտ ահաբեկչական արարքը:

Քառօրեայ պատերազմն ու ՊՊԾ գնդի գրաւումը, թուում էր, թէ կարող են բաւարար հիմք դառնալ երկրի ներսում մի շարք բարեփոխումների եւ երկրում առկայ արդարացի դժգոհութիւնների լիցքաթափման համար, սակայն, աւաղ, բարեփոխումները կրեցին ձեւական բնոյթ: Արտաքին քաղաքականութեան առումով սրան գումարուեց Ռուսաստանի նկատմամբ որոշակի նեղուածութեան դրսեւորումներով պայմանաւորուած՝ Հայաստանի քաղաքական վերնախաւի զգալի մասի արեւմտամետ դիրքորոշումը, ինչն էլ հիմք դարձաւ Թաւշեայ Յեղափոխութեան խթանմանը:

2018 թուականի Դեկտեմբեր 9-ի խորհրդարանական ընտրութիւններից յետոյ մեր երկիրը յայտնուել է այդ նոյն գործընթացի երկրորդ փուլում: Դարաբաղեան հարցի սառեցման ռազմավարութիւնը սկսում է փոխարինուել գերտերութիւնների հակամարտութեամբ պայմանաւորուած Միջերկրականից մինչեւ Կասպիականն ընկած տարածաշրջանում ուժերի վերադասաւորմամբ, ինչն իր հիմքում ունի մի կողմից՝ Ռուսաստանի տարածաշրջանից դուրս մղելու, իսկ միւս կողմից՝ հակաիրանական ճակատ ձեւաւորելու նպատակադրումներ:

Համաշխարհային մրցապայքարի այս թատերաբեմում, որի մեջ ակամայ յայտնուել ենք մենք, նկատի չեն առնուում որոշակի երկրների արտաքին ու ներքին քաղաքականութեան մեջ առկայ առանց այդ էլ չափազանց նուրբ իւրայատկութիւններն ու շահերը:

Իշխանափոխութիւնից յետոյ Հայաստան-Ռուսաստան, Հայաստան-Իրան յարաբերութիւններում առաջ եկած բարդութիւնները վկայում են, որ սկսել է գործել մշակուած ռազմավարութիւնը: Այժմ, Դարաբաղեան հարցում, *սթաթուս-քրի* պահպանման ջատագովն են Ռուսաստանը եւ Իրանը, ուստի այս պետութիւնների յետ առաջ եկած հարցերի արագ կարգաւորումը այլընտրանք չունի:

Պետք է գիտակցել՝ տարածաշրջանային ներկայ քաղաքական ներկայը նակում մեր կամքից անկախ, գտնուում ենք Արեւմուտք-Թուրքիա-Ատրպեյճան եւ Ռուսիա-Հայաստան-Իրան ռազմաքաղաքական հատման դիրքում: Առանց որեւէ բեւեռի հանդէպ հակակեցուածք ընդունելու պետք է ձեւաւորել սեփական օրակարգը, որը չի կարող լինել միջազգային ազդեցութիւնների բաժանման այլոց օրակարգը, այլ պետք է լինի մեր անվտանգութիւնը, որը խարսխուած է Հայաստանի առանցքի եւ Ռուսիոյ հետ ռազմավարական դաշինքի ու դարաւոր բարեկամ Իրանի հետ:

Նման պայմաններում տարածաշրջանով շահագրգիռ գերուժերի շահերի միջեւ հաւասարակշռութեան պահպանման խնդրի հետ միասին անհրաժեշտ է նաեւ Արցախեան հարցում ներազգային համաձայնութեան ապահովումը, ինչը, մեղմ ասած, չի կարելուորում մեր այսօրուայ իշխանութիւնների կողմից:

Դժուար չէ հասկանալ, որ մենք մաս ենք կազմել մի ծրագրի, որը գոր-

ծադրուել է փուլ առ փուլ՝ քառօրեայ պատերազմ, ՊՊԾ գնդի գրաւում, իշխանափոխութիւն, 9 Դեկտեմբեր Ազգային ժողովի ընտրութիւններ:

Թիւր ըմբռնումներից խուսափելու համար, անմիջապէս անդրադառնանք, որ գարնանը տեղի ունեցած իրադարձութիւնները մենք համարում ենք համաժողովրդական զարթոնք, որը եկաւ թոթափելու երկրում երկար տարիներ ծանրացած անարդարութիւնները: Այն եկաւ վճռական եւ վերջնական ոչ ասելու երկրում առկայ խտրական քաղաքականութեանը, ընկերային անարդարութեանը, կաշառակերութեանը, անգործութեանն ու աղքատութեանը: Սակայն ինչ որ ուժեր լաւագոյնս օգտագործեցին ժողովրդի արդարացի դժգոհութիւններն ու պոռթկումը հետապնդեցին նպատակներ, որոնք ոչ մի առնչութիւն ունենին ժողովրդի դժգոհութիւնների, ցանկութիւնների, պահանջների հետ:

Ժողովրդական շարժումը գեղեցիկ էր ու հուժկու, արդարացի էր ու տարերային եւ միեւնոյն ժամանակ՝ անխուսափելի: Չնայած շարժման առաջնորդների հետապնդած նպատակներն ու ծրագրերը մեզ համար անորոշ էին, այդուամենայնիւ ուզեցինք հաւատալ, որ ժողովրդական նման մեծ ալիքը ընդունակ է զգաստութեան, պատասխանատուութեան այնպիսի մակարդակի բարձրացնել նրանց, որ կարողանան ձեռք բերած վստահութեան բացառիկ մանդատը լաւագոյնս օգտագործել իրապէս ազգային, անկախ, ժողովրդավարական հզօր երկիր ունենալու համար: Մենք համագործակցութեան ձեռք մեկնեցինք, բանակցութիւնների մեջ մտանք, Նիկոլ Փաշինեանի մակարդակով, մեզ հաւատացրին, որ յարգանքով են վերաբերում մեր կուսակցութեանը, շատ լաւ գիտակցում են, թէ մենք ինչի համար են ինչ անելու համար ենք համախոհական կառավարութեան մաս կազմել: Պայմանաւորուեցինք հիւսիսային հարցերի շուրջ, թուում էր ամեն ինչ դեպի լաւն է գնում, սակայն շատ կարճ ժամանակ յետոյ հասկացանք՝ ոչ յարգանք կայ, ոչ պայմանաւորութիւնների նկատմամբ հաւատարմութիւն, ոչ էլ այլ տեսակետ լսելու հանդուրժողականութիւն:

Պարզ էր՝ եթէ ընդհանուր ծրագրեր կայ երկիրն իր ազգային ուղեգծից հանելու, անտեսելու ազգային շահերն ու օրակարգերը՝ այդտեղ Դաշնակցութիւնը ոչ միայն տեղ չունի, այլեւ՝ անընդունելի է: Ուստի ամեն ինչ պետք էր անել այն պառակտելու, վարկաբեկելու համար: Մի խօսքով՝ հեռու ու մօտ պատմութեան ընթացքում քանիցս կատարուած փորձերի կրկնութիւն, որոնց հեղինակներն այդպէս էլ չհասկացան, որ կայ ու կը մնայ Դաշնակցութիւնը:

Ի հարկէ գլխաւորը չի սահմանափակուում կուսակցութիւն-վարչապետ փոխարաբերութիւններով, ուրեմն փորձենք անդրադառնալ մի շարք կետերի, որոնք շատ անելի ցայտուն կը բնորոշեն մեր օրակարգերը եւ ներկայ իշխանութիւնների եւութիւնն ու որդեգրած ուղղութիւնը:

Արցախեան օրակարգ

Արցախը վերջին 30 տարիների ընթացքում եղել է մեր կենսագրութիւնը, մեր գերխնդիրը: Մի քանի հարիւր ընկերներ մեր շարքերից այս հողի ազատագրման համար են իրենց կեանքը տուել, մեզ անից շատերն են իրենց առողջութիւնը վնասել: Արցախը եղել է մեր կեանքի իմաստը: Մեզ անից շատերի համար սեփական կեանքը արդարացուած է Արցախով: Յաջորդ սերունդներին թողել ենք անելի մեծ հայրենիք ու 2-րդ հայկական անկախ հանրապետութիւնը:

Պայքարը դեռ շարունակուում է, 30 տարի կռիւ է, ու կռիւը դեռ չի աւարտուել: Կռիւ թշնամու դեմ՝ մեր ազատագրածը յաւերժացնելու համար, կռիւ աշխարհի դեմ Արցախի ազատագրման արդարացիութիւնն անընդհատ ապացուցելու համար, կռիւ մերոնց հետ՝ կռուից չյոգնելու, չտատանուելու, չշեղուելու, չտկարանալու, չքաղցեմիանալու, չնահանջելու, Արցախից ձերբազատուելու նպատակ չհետապնդելու համար:

Անցած 30 տարիներին թէ՛ Արցախը՝ իբրեւ ինքնուրոյն, միասնական քաղաքական միաւոր, թէ՛ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը ունեցել են աշխարհը տեսնելու մի միջոց՝ դիտակետ, դա արցախեան դիտակետն է եղել:

Աշխարհը տեսել ենք, աշխարհում ծաւալուող իրադարձութիւնները գնահատել ենք, մեր շահը ամենուր փնտռել ենք արցախեան դիտակետից: Այժմ վտանգ կայ. Արտաքին քաղաքականութեան մեր ծախողումները, ռազմավարական դաշնակցի՝ Ռուսաստանի Դաշնութեան հետ յարաբերութիւններում առկայ, մեղմ ասած, դժուարութիւնները ուղղակիօրէն առնչուում են մեր անվտանգութեանն ու Արցախի պայքարին: Անհրաժեշտ է կարգաւորել յարաբերութիւնները:

Պետութեան կազմակերպական ընթացքը, բարոյական, քարոզչական մթնոլորտը ամենեւին վստահութիւն չեն ներշնչում, թէ մենք ընթանում ենք չզիջելով զարգանալու ուղիով: Մենք մի կողմ ենք դրել ազգ-բանակ ծրագիրը, ու լքջօրէն չենք պատրաստուում պատերազմի, որպէսզի իսկապէս խուսափենք պատերազմից:

Պարտադրուած պատերազմ դիմագրաւելու համար մեզ պետք է միասնութիւն, հայրենասիրութիւն ու պայքարի ոգի, իսկ այն ինչ քարոզուում է այսօր՝ այլ բան է: Կազմակերպուած պետութիւն, հասարակութիւն ունենալու փոխարէն մեզ հրամցում են օտարածին ինչ-ինչ արհեստական օրակարգեր: Կոտորում է մեր ժողովրդի միասնութեան, պայքարի ոգին:

Մեծ շփոթ կայ, հնարաւոր է նաեւ գիտակցաբար ստեղծուող շփոթ, որպէսզի հետզհետեւ ընդունելի դառնայ անընդունելի: Ասած վերաբերում է Արցախեան հարցի շուրջ բանակցութիւններում մեր դիրքորոշումներին: Ծրջանառութեան մեջ են դրուել «տարածքներ խաղաղութեան դիմաց»,

Սկիզբ՝ էջ 3

«տարածքներ անվտանգության դիմաց» բանաձևեր, խօսում է, թե Արցախը պետք է բանակցի, ապա խօսում է թե Արցախում իշխանափոխություն պիտի տեղի ունենայ: Իսկ ո՞րն է մեր ռազմավարությունը, ո՞ր մասը Արցախի ինքնորոշման փաստը, Արցախի Սահմանադրությունը, որը հաստատուել է ժողովրդական հանրաքուելով: Արցախի ինքնորոշման փաստի հետ հաշուի նստում է պաշտօնական Երևանը, թե՛ ամեն ինչ նորովի պետք է լինի ու քննելի:

Պարզ է՝ քննարկումը առաջին քայլն է, անընդունելի հասկանալի իսկ հետագայում նաեւ ընդունելի ու նոյնիսկ ցանկալի դարձնելու համար: Բայց մեր ժողովուրդը անգամներ է փաստել՝ Արցախը մերն է ու վերջ: Մնացածը գուր ջանքեր են:

Կայ ընթացք՝ Արցախի իբրեւ ինքնուրոյն, միասնական ազդակ հայկական քաղաքական իրականությանից դուրս մղելու: Ծիգ կայ ապակայունացնելու: Արցախի ներքաղաքական կեանքը, որի միակ նպատակն այն է, որ համահայկական կեանքում Արցախը դադարի ինքնուրոյն, միասնական գործօն լինելուց: Արցախում եւս «սեւ ու սպիտակ» բաժանում են ուզում մտցնել: Ուզում են, որ ոչ ոք Արցախի անունից խօսելու ինքնուրոյն իրաւունք ունենայ, իսկ խօսելու դէպքում, ակամայ «սեւ» կամ «սպիտակ» համարուի:

Արցախը պետք է մնայ միասնական, ոչ ոք իրաւունք ունի Արցախը սպիտակ կամ սեւ ներկելու: Արցախը պետք է մնայ ազգային, ինքնուրոյն, վճռական հայկական հզօր ազդակ համագային մեր կեանքում:

Ընկերային արդարութիւն

Ընկերային անարդարութեան գոհը ժողովրդական լայն զանգուածներն են, հետեւաբար առանց ընկերային արդարութեան չկայ ամբողջական արդարութիւն: Սահմանադրութեան համաձայն, Յայաստանի Հանրապետութիւնը ինքնիշխան, ժողովրդավարական, ընկերային, իրաւական պետութիւն է: ՀՀ Դաշնակցութեան համար ընկերային պետութեան հիմնական առաքելութիւնը Յայաստանի իւրաքանչիւր քաղաքացու համար աղքատութիւնից զերծ կեանքի ապահովումն է: Այսօր եւս կիրառում է նոյն տնտեսական քաղաքականութիւնը, ինչ նախորդ իշխանութիւնների օրօք՝ նեղիպերախտական տնտեսական քաղաքականութիւն, ուր օրըստօրէ պետութեան հարստութեան բեւեռացմանը զուգընթաց մեծանում է աղքատութիւնը:

Հայաստանում այդպէս էլ դեռ չի հաստատուել սահմանադրութեամբ նախատեսուած ընկերային ուղղութեան տնտեսական կարգը: Տնտեսական այնպիսի կարգ, որը պետք է ապահովի Յայաստանի եւ Արցախի առաջընթաց գարգացումը շրջափակման եւ պատերազմական պայմաններում: Մեզի համար ընկերային արդարութեան հարցը ազգային հարցերի հետ շաղկապուած հիմնական օրակարգ է:

Ժողովրդավարութիւն եւ արդարադատութիւն

Ժողովրդավարութիւնը նախ հակառակ, այլ տեսակետ ու կարծիք հանդուրժելու մթնոլորտի ստեղծման մէջ է, մինչդեռ ներկայումս մեզ մօտ այլ է, հակառակ տեսակետը ընդունում է հիստերիայով, սիսթեմով, լրատուամիջոցներում ու հասարակական ցանցերում սանձազերծուող արշաւով: Իսկ դատական համակարգը, անկախ նրանից թէ որքանով է կարող արդարամիտ լինել, ակնյայտօրէն ենթակայ է ճնշումների: Մենք շատ հեռու ենք ժողովրդավարութիւնից ու անկախ դատական համակարգ ունենալուց:

Խորհրդարանական ընտրութիւնների արդիւնքում ձեւաւորուել է, ըստ եւութեան, մէկ քաղաքական ուժի իշխանութիւն, որն իր ձեռքում կեդրոնացնելով թէ օրէնսդիր, թէ գործադիր իշխանութիւնը, իր ճնշման տակ է պահում նաեւ դատական իշխանութիւնն ու, այսպէս կոչուած, չորրորդ իշխանութիւնը՝ զանգուածային լրատուամիջոցները: Ըստ եւութեան խախտուել է կառավարման խորհրդարանական համակարգի կարեւորագոյն յատկանիշը՝ իշխանութեան հակակշռելիութեան ու հաշուետուողականութեան սկզբունքը:

Չի ձեւաւորուել փտածութեան դեմ պայքարի անկախ համակարգ, չափազանց մեծ է վտանգը օրէնսդիր եւ գործադիր իշխանութիւնների միաձուլման եւ անձնակեդրոն իշխանութեան ամրապնդման:

Ազգային կառոյցներ, Սփիւռք

Ակնյայտ է, որ ազգային կառոյցները համարում են անընդունելի եւ ուղղակի կամ անուղղակի միջոցներով, հակառակ իրապարակաւ հնչեցրած հաւաստիացումների, դառնում են թիրախ, որոնց շուրջ փորձում են բացասական մթնոլորտ ստեղծել, վարկաբեկել կամ պառակտել: Այդ թիրախների շարքում են հայկական բանակը, հայկական ազգային եկեղեցին, հայկական ազգային կուսակցութիւնները, կազմակերպուած Սփիւռքը, ազգային արժեհամակարգը:

Այս ամենը նկատի ունենալով, կարելի է փաստել, որ նոր իշխանութիւնները չեն արտայայտում ժողովրդական շարժման տրամադրութիւնները եւ անկարող են լուծել այն հարցերը, որոնց համար էլ սկիզբ առաւ այդ շարժումը:

Բայց սա դեռ ամենավտանգաւորը չէ: Անփորձութեամբ, սխալ կառավարմամբ եւ անորակ քատրերով իշխանութիւնները կարող են վատագոյն դէպքում երկիրը մի քանի տարով յետ գցել իր բնականոն գարգացումից: Աւելի վտանգաւոր են այն միտումները, որոնք երեւակուում են ազգային

հարցերին վերաբերող նոր իշխանութիւնների որդեգրած քաղաքականութեան մէջ: Այդ միտումները, եթէ ընդամենը սխալմունքի հետեւանք են՝ դարձեալ վտանգաւոր են, բայց եթէ ծրագիր են՝ ապա կարող են կործանարար լինել, եւ այլեւս խօսք չի կարող գնալ երկիրը մի քանի տարով իր գարգացումից յետ գցելու մասին, այլ խօսք կարող է գնալ երկիրը կորցնելու մասին:

Ուստի այս պայմաններում մեզ այլ ելք չի մնում, քան դիրքաւորուել ներքին վտանգները դիմակայելու համար: Լինելով կառավարութիւնից եւ խորհրդարանից դուրս՝ շարունակել լինել ժողովրդի կողքին՝ անընդհատ եւ ամենուրեք եւ ժողովրդի հետ միասին չթողնել, որ մինչեւ յաջորդ ընտրութիւններ կառավարութիւնը եւ խորհրդարանը ճակատագրական սխալներ անեն, իսկ յաջորդ ընտրութիւններին արդէն տուն ուղարկել այս իշխանութիւնները եւ ստանձնել երկրի ամբողջական դեկավարման գործը:

Մինչեւ յաջորդ ընտրութիւններ Յայաստանը պետք է ապրի, ուրեմն՝

Մեր երկրի անվտանգութեան ապահովման եւ Արցախի հարցի արդարացի լուծման հարցերի համադրումը Յայաստանի հետագայ գարգացման ռազմավարութեան հետ որեւէ այլընտրանք չունի: Չգիշելով գարգանալու եւ առաջադիմելու նախապայմանը խաղաղութեան արտաքին ու ներքին կռուանների ամրապնդումն է, երկրի արտաքին հաւասարակշռութեան շուտափոյթ վերականգման եւ նրա դիմադրողականութիւնը ապահովող կառոյցների հզօրացումը: Օրուայ մարտահրաւերները խորապէս գիտակցելուց յետոյ անհրաժեշտ է վերադիրքաւորուել արդիւնաւետ պայքարի համար: Դաշնակցութեանը խանգարողներ միշտ էլ եղել են ու միշտ էլ լինելու են: Առաւել եւս հիմա, երբ օրախնդիր է ազգային պահպանումը՝ առաւել արտայայտուելու է հակադաշնակցական պայքարը:

Չափազանցած չեմ լինի, եթէ ասեմ, որ ինձ յաճախ թուում է՝ մեր դեմ աշխարհն է պայքարի դուրս եկել: Պայքարում են պետութիւններ, միջազգային կազմակերպութիւններ, քաղաքական, հասարակական միաւորումներ, զանգուածային լրատուամիջոցներ: Ծառ-շատերը, երբ փորձում են հայկական իրականութեան մէջ ինչ-որ դերակատարութիւն ունենալ, ինչ-որ այլ նպատակ հետապնդել, անպայման նախ փորձում են հարուածել Դաշնակցութեանը:

Դաշնակցութեան դեմ պայքարը շատ-շատերի համար ինքնանպատակ է, գոյութեան իմաստ: Թուում է թէ, եթէ չլինէր Դաշնակցութիւնը, կը շարունակուէր Դաշնակցութեան դեմ պայքարը: Այդ պայքարը ոչ մի ամէնութիւն ունի Դաշնակցութեան որոշումների, կեցուածքի, մօտեցումների ու գործունէութեան հետ: Բուն հարցը՝ Դաշնակցութեամբ մարմնաւորուած ազգային արժեհամակարգն է:

Մեր դեմ պայքարում են, քանի դեռ առկայ է մեր ազգային տեսակը, մեր գաղափարական եւութիւնը, մեր արժեհամակարգը, մեր պայքարի անհաշտ ոգին: Այդ պայքարը եղել է անցած 128 տարիներին եւ հաւատում եմ՝ շարունակուելու է դեռ երկար-երկար տարիներ: Այդ պայքարը ամեն Ընհանուր Ժողովի շեմին նոր թափ է առնում, բորբոքում է, նպատակ ունենալով ազդել ժողովրդի վրայ:

Սակայն այսօր ուզում եմ նաեւ անդրադառնալ, այսպէս կոչուած, ներկուսակցական ընդդիմութեանը, որը ընդհանուր մթնոլորտից ազդուած՝ ունեցաւ պահեր ու պարագաներ, ուր մոռացուեցին մեր անհրաժեշտները, մեր կարգն ու բարոյական հասկացութիւնները՝ ակամայ ջուր լցնելով այլոց ջուրդացին:

Նախ կատարեմ մի հաստատում՝ ներկուսակցական ընդդիմութիւնը նոյնքան դաշնակցական է ինչքան բոլորս ու դրանով թող մտահոգ լինեն հակադաշնակցական տարրերը եւ նուազ մտահոգ՝ անկեղծ շարքային-համակիրները:

Ապա՝ անցած երկար տարիներին ընդդէմի պայքարը հասկանալիօրէն կեդրոնացուած է եղել իմ անձի դեմ, սակայն մնացել է անպատասխան, որովհետեւ մենք մեզ թոյլ չենք տուել հակակառնակագրային, մեր բարոյական, անհրաժեշտ հասկացութիւններին հակառակ պատասխանել այդ արշաւին, եւ արդիւնքում ստեղծուել է մթնոլորտ, որից մենք չենք շահում:

Ինչպէս ցանկացած շարքային-գիտակից դաշնակցական եւ էլ՝ մշտապէս իմ անձը ստորադասել եմ կուսակցութեանը եւ այլ կերպ չէր էլ կարող լինել: Ուժեղ եմ եղել Դաշնակցութեամբ, խորիմաստ եմ եղել Դաշնակցութեամբ, ամուր եմ եղել Դաշնակցութեամբ: Իմ ամբողջ գործունէութիւնը եղել է կուսակցութեանը միաձուլուած, իբրեւ կուսակցութեան գիտանալի մի մասնիկ՝ յանուն Յայաստանի գիտանալի:

Այսօր յայտնուել ենք մի փուլում, ուր, ինչպէս վերը նշեցի՝ վերադիրքաւորուելու անհրաժեշտութիւն կայ: Այդ վերադիրքաւորման համար անհրաժեշտ են նաեւ որոշակի փոփոխութիւններ: Եւ առաջին փոփոխութիւնը, որն առաջարկում եմ՝ ինձանից սկսելն է:

Ուստի գալիս եմ ամենայն լրջութեամբ ու պատասխանատուութեամբ, առանց դոյզն իսկ չափով նեղութեան յայտարարելու՝ իմ թեկնածութիւնը չեմ դնելու Բիւրոյի կազմի ընտրութիւնների ժամանակ: Նախապէս հայցում եմ բոլոր ընկերների, որոնք վստահ եմ այս ժողովում եւ կազմակերպութեան մէջ ծանրակշիռ ներկայութիւն են, ներողամտութիւնը:

Իմ որոշումը ոչ նահանջ է, որովհետեւ չեմ հեռանում աշխատանքներից ու մեր ընդհանուր պայքարից, ոչ պարտութիւն է, որովհետեւ չեմ պարտուել, ոչ յոգնածութիւն է, որովհետեւ իրաւունք չունենք յոգնելու, այլ պարզապէս մարտավարական ճկունութիւն է ու վերջ:

Կեցցե՛ք Հայ Զեղափոխական Դաշնակցութիւնը

Կեցցե՛ք հայ ժողովուրդը

Արցախը մերն է ու վերջ:

ԿԻՐՕ ՄԱՆՈՅԵԱՆ. «ՄԵԶԻ ՅԱՄԱՐ ՄՏԱՅՈՒԳԻԶԸ ՈՉ ԹԵ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՈՒԺԵՐՈՒՆ ԴՈՒՐՍ ԲԵՐՈՒՄՆ Է, ԱՅԼ՝ ԹՈՒՐԵԻՈՅ ՅԱՄԱՐ ՍՈՒՐԻԱ ՆԵՐԻՆՈՒԺԵԼՈՒ ՍՏԵՂԾՈՒՈՂ ԿԱՐԵԼԻՈՒԹԻՒՆԸ»

24 Դեկտեմբերին ՅՅԴ Բիւրոյի անդամ, Բիւրոյի Յայ Դատի եւ քաղաքական գրասենեակի պատասխանատու Կիրո Մանոյեան մամուլյա սուլիսի մը ընթացքին անդրադարձած էր Թուրքիոյ Սուրիոյ հիւսիսային շրջան ներխուժելու հաւանականութեան, եւ այս առումով շրջանի հայութեան սպառնացող վտանգին:

Այս հարցին շուրջ «Գանձասար» հետեւեալ հարցազրոյցը ունեցաւ Կիրո Մանոյեանի հետ.

«Գանձասար»- 24 Դեկտեմբերին մամուլյա սուլիսի մը ընթացքին յայտնած էիք, որ «Ամերիկեան զօրքերու դուրս բերումով քիւրտերու վերահսկողութեան տակ գտնուող հայաբնակ շրջաններ ներխուժելու կարելիութիւն կը ստեղծուի Թուրքիոյ համար», ուստի վտանգուած կը համարէիք այդ շրջանի հայութեան ապահովութիւնը: Ձեր այս մեկնաբանութիւնը սուրիացի շատ մը ընթացողներուն մօտ ընդգոյն ալիք բարձրացուց եւ այնպէս մը հասկըցուեցաւ, որ Դաշնակցութիւնը ԱՄՆ-ի Սուրիա ներխուժումը շրջանի քրիստոնէաներու ապահովութեան նպաստող երեւոյթ կը համարէ: Ի՞նչ կը պատասխանէք ձեր դիտարկումը այս ձեւով մեկնաբանողներուն:

Կիրո Մանոյեան- Ըստ եւութեան, հարցը ոչ թէ ամերիկեան զօրքերու դուրս բերումով ստեղծուող իրավիճակն է, այլ՝ որեւէ զօրքի դուրս գալով Թուրքիոյ համար ստեղծուող կարելիութիւնը: Այսինքն, եթէ այդ տեղ ամերիկեան ուժերուն փոխարէն ըլլային Սուրիոյ պետութեան զօրքերը եւ կամ այլ՝ երրորդ պետութեան ուժեր, որոնք այդտեղ ներկայութեան պատճառով է, որ Թուրքիա ցարդ չէ ներխուժած Սուրիոյ այդ տարածքէն ներս, այդ ուժերուն շրջանէն դուրս գալով ստեղծուող իրավիճակը մեզի համար մտահոգիչ պիտի ըլլար, եթէ այդ դուրս բերումով կարելիութիւն ստեղծուէր Թուրքիոյ առջեւ՝ ներխուժելու Սուրիա: Կարծեմ այսքանը կը տեսնեն եւ կ'ընդունին բոլորը: Այլ խօսքով, եթէ Սուրիական բանակը իր վերահսկողութեան տակ առնէ այդ շրջանները, պարզ է, որ այդ փաստը ինքնին Թուրքիոյ առջեւ կ'ըլլայ պատուար՝ Սուրիա չներխուժելու համար: Բնականաբար, մեզի համար մտահոգիչը ոչ թէ ամերիկեան ուժերու դուրս բերումն է, այլ՝ Թուրքիոյ համար Սուրիա ներխուժելու ստեղծուող կարելիութիւնը: Ի վերջոյ, Սուրիայէն դուրս պետք է գան բոլոր այլ պետութիւններու գիտնուած ուժերը, որոնք Սուրիա չեն իրաւորուած Սուրիոյ օրինական իշխանութեան կողմէ:

«Գ.»- ԱՄՆ Սուրիա ներխուժումն տարիներ ետք, վերջերս կ'որոշէ իր ուժերը հիւսիսային Սուրիայէն դուրս բերել: Այս քայլը, ձեր կարծիքով, ի՞նչ ազդեցութիւն կրնայ ունենալ Սուրիոյ ներքին հարցերու լուծման արագացման ուղղութեամբ:

Կ.Մ.- Սուրիական տագնապը, դժբախտաբար, Սուրիան վերածած է տարբեր պետութիւններու մրցակցութեան, հակամարտութեան բեմին: Ուստի այն ուժերը, որոնք ազդեցութիւն ունին սուրիական կողմերուն վրայ, անոնք դերակատարութիւնը պիտի ըլլայ այնքան մեծ՝ որքան իրենց ազդեցութիւնն է. կ'ենթադրեմ, որ գետնի վրայ գիտնուած ուժ ունենալը ընդհանրապէս կը մեծցնէ այդ ազդեցութիւնը: Սակայն, հակառակը անպայման ճիշդ չէ. այսինքն՝ գետնի վրայ գիտնուած ուժ չունենալը ինքնաբերաբար չի նշանակեր ազդեցութեան բացակայութիւն: Գետնաբար, ամերիկեան գիտնուած ուժերու Սուրիայէն դուրս բերելը կրնայ պակսեցնել Միացեալ Նահանգներու ազդեցութիւնը Սուրիոյ ներքին հարցերու լուծումի գործընթացին վրայ, բայց այդ կրնայ եւս այդպէս չըլլալ, եթէ Միացեալ Նահանգներ փորձէ իր ազդեցութիւնը բանեցնել երրորդ պետութիւններու միջոցով: Ընդհանրապէս, Սուրիոյ ներքին հարցերու լուծումը պետք է վերապահուի բացառաբար սուրիացիներուն, առանց այլ պետութիւններու ուղղակի կամ անուղղակի մասնակցութեան: Սակայն, դժբախտաբար, այսօր իրավիճակը այնպէս չէ, որ սուրիական քաղաքական տարբեր ուժեր ինքնուրոյն ձեւով փորձեն իրենց հարցերը:

«Գ.»- Սուրիոյ հիւսիսային սահմաններուն վրայ թրքական ուժերու շարունակուող կուտակումը ինչպէ՞ս կը մեկնաբանէք:

Կ.Մ.- Այդ կուտակումը մեզի համար մտահոգիչ է, թէ՛ Սուրիոյ տարածքային ամբողջականութեան պահպանման, եւ թէ՛ այդ շրջաններուն մէջ ապրող սուրիահայերու անվտանգութեան դիտանկիւնէն: Թուրքիա կը յայտարարէ, որ առաջին առիթով պիտի ներխուժէ Սուրիոյ հիւսիսային սահմաններէն ներս, եւ փորձէ դէպի հիւսիս-արեւելեան շրջան յառաջանալ: Ան արդէն քանի մը տարի առաջ ներխուժեց Սուրիոյ հիւսիս-արեւմտեան շրջաններ եւ առ այսօր գրաւման տակ կը պահէ այդ շրջանները:

«Գ.»- Ինչպէ՞ս կը բնութագրէք թրքական գործունէին ներկայացուցած վտանգը Սուրիոյ ժողովուրդին ապահովութեան եւ երկրի տարածքային ամբողջականութեան պահպանման դիտանկիւնէն:

Կ.Մ.- Թուրքիոյ նկրտումները, իր շարք մը հարեւաններու հողերուն **Հարցազրոյցը վարեց Չարմիկ Պողիկեան**

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՅՅԴ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՆ Է

Ստեփան Պոյան

Սովորական կամ ընթացիկ հասկացողութեամբ կուսակցական համագումար մը չէ ՅՅԴ Ընդհանուր Ժողովը: Անոր օրակարգը, քննութեան դաշտը եւ որոշումներու բնագաւառները այնքան ընդարձակ են, որքան ընդարձակ են Յայրենիքն ու Սփիւռքը: Անոնք այնքան տարածուն են, որքան տարածուն են համայն հայութեան պետական եւ գաղութային կառոյցները: Անոնք այնքան համապարփակ են, որքան համապարփակ են մեր հայրենական եւ սփիւռքեան ազգային կեանքին պահանջները:

Այս բոլոր առումներով, ՅՅԴ Ընդհանուր Ժողովը ամբողջական Յայաստանին եւ ամբողջական հայութեան առջնորդ համընդհանուր օրակարգերը քննող, համընդհանուր լուծումներ որոնող եւ աշխատանքային համընդհանուր ուղեգիծ ճշդող Դաշնակցութեան գերագոյն համագումարն է: Անոր օրակարգի բոլոր կէտերը համարժէք եւ համանշանակ են: Ան չէ ու չէ եղած մասնակի հարցեր քննող եւ մասնակի լուծումներու յանգող դաշնակցական հաւաք, ինչպէս կը փորձեն պատկերացնել որոշ թերամիտ մարդիկ, որոնք մօտ կը պակսի այս դաշնակցական ժողովին եւութիւնը խորաչափելու կարողութիւնը:

Իբրեւ կուսակցութիւն, դաշնակցական մարմինները եւ անդամները ունին իրենց կազմակերպական սեփական օրակարգերը եւ աշխատանքները: Անոնք կը մտածեն, կը ծրագրեն ու կը գործեն Դաշնակցութեան գաղափարական կեդրոնացումի եւ կազմակերպական ապակեդրոնացումի երկարատեւ սկզբունքով:

Այդ նպատակին համար Դաշնակցութեան կառոյցներէն ներս խօսքի եւ մտածումի ազատութիւնը հիմնական սկզբունքներ են իւրաքանչիւր դաշնակցականի համար: Դաշնակցութեան գաղափարական կեդրոնացումը ռազմավարական առաջնահերթ ուղեցոյցն է իւրաքանչիւր շարքայինի եւ դաշնակցական մարմինի համար, իսկ կազմակերպական ապակեդրոնացեալ դրութիւնը կ'ապահովէ որոշումներու գործադրութեան մարտավարական թոյլտուութիւնը բոլոր միաւորներուն համար: Ուստի, իր ղեկավարման մէջ Դաշնակցութիւնը մենատիրութեան ձգտումներ չի թոյլատրեր՝ շնորհիւ իր դաւանած գաղափարական հիմունքներուն եւ իր կիրարկած կանոնադրային ժողովըն-

դավար ենթահողին: Դաշնակցական մարմինները գործադիրներն են որդեգրուած որոշումներուն եւ ուղղութեան, սակայն անոնք ստորադաս եւ համարատու են զիրենք ընտրող ժողովներուն: Իսկ դաշնակցական ժողովները դարբնոցը կը հանդիսանան դաշնակցականներու կամքին ու վճիռին, որոնք պետք է ենթարկուին դաշնակցական շարքային ու մարմինը:

Անշուշտ այս բոլորը կը պարզեն Դաշնակցութիւն կուսակցութեան հանգամանքը: Սակայն անոնք Յայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը չեն: Եւ «ո՞րն է Դաշնակցութիւնը», ինչպէս կը հարցադրէ Նիկոլ Աղբալեան եւ կու տայ անոր պատասխանն ու բացատրութիւնը.

«... բայց ո՞րն է Դաշնակցութիւնը, ոչ թէ կուսակցութիւնը, այլ՝ Դաշնակցութիւնն իր եւութեան մէջ: Բոլոր հին ու նոր ընկերները, բոլոր հին ու նոր մարմիններն իրենց գործերով միասին կազմում են մեր կուսակցութիւնը: ... Այստեղ մտնում են թէ՛ մեր Ծրագիրը, թէ՛ մեր Կանոնագիրը, թէ՛ մեր որոշումները: Բայց ո՞րն է սրանցից Դաշնակցութիւնը. արդեօք այս կամ այն կեդրոնական կոմիտէն կամ Ծրջանային ժողովը: Այս մարմիններն ու ժողովները դաշնակցական գործ են կատարում, բայց գատ-գատ կամ միասին առած՝ Դաշնակցութիւն չեն, թէեւ կուսակցութիւնն են: Դաշնակցութիւնը կուսակցութեան Ընդհանուր ժողովն է» (Նիկոլ Աղբալեան, «Ստածումներ ՅՅ Դաշնակցութեան մասին»):

Հարցադրումը չի վերաբերիր Դաշնակցութեան կուսակցութիւնը ըլլալու փաստին ու հանգամանքին, որոնք կը դրսեւորուին՝ իր Ծրագիրով, Կանոնագիրով, պատմութեամբ, նահատակներով, հերոսներով, իրագործումներով, ձախողութիւններով, որոշումներով եւ մարմիններով: Հարցադրումը կը վերաբերի Դաշնակցութեան եւութեան:

Աղբալեանի պատասխանը յըստակ է՝ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՆ Է:

ՅՅԴ Ընդհանուր Ժողովը Դաշնակցութիւնն է, որովհետեւ հոն կը խտանան, կը բիրեղանան եւ կը հաստատուին բոլոր դաշնակցականներուն եւ դաշնակցական մարմիններուն միտքերը, որոշումները, վճիռները եւ կամքը:

ա. - Ընդհանուր ժողովի որոշումներն ու վճիռներն են միայն, որոնք դաշնակցականի ուղին կը գծեն: Անոնք պարտադիր են բոլոր շարքայիններուն, մարմիններուն եւ ժողովներուն: Որեւէ ստորադաս ժողով կամ մարմին կրնայ բիրաւոր որոշումներ կայացնել, սակայն անոնք դաշնակցական կը համարուին այն չափով, որ չեն հակասեր Ընդհանուր Ժողովի որոշումներուն:

բ. - Անհատ կուսակցականները կամ մարմինները կրնան բիրաւոր

ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ...

Սկիզբ՝ էջ 1

ամենն հզոր ուժերն մեկը, նոյնիսկ՝ յեղափոխութիւններ յառաջացնող, ատելութիւն հրահող, իշխանութիւններ տապալող, կառոյցներ քանդող, դէպքեր այլափոխող, անձեր վարկաբեկող կամ հակառակը: Փաստերը պերճախօս են: Նշանները ցոյց կու տան, որ ներկայ ընթացքը կրնայ անելի ուժեղ թափով շարունակուիլ՝ տեղեկատուական մարզը դարձնելով անելի՛ տիրական ընկերութեան կեանքէն ներս:

ՄԱՄՈՒԼԻ ԾԱԳՈՒՄԸ

Մամուլի ծագումը կ'երթայ մինչեւ ԶԱ 59 թուականը, երբ Դոմի մէջ հանրութեան տեղեկութիւններ փոխանցելու փորձ մը եղած է, «Աքթա Տիուրնա» «Acta Diurna» անունով ծանօթ, պատերու կամ մետաղներու վրայ կատարուած փորագրութիւններով: Առաջին տպագրուած շաբաթօրեայ թերթը լոյս տեսած է Սթրազպուրկի մէջ, 1605ին գերմանացի ճոհան Քարոլուսի կողմէ՝ «Կարելոր է յիշարժան լուրերու ներկայացում» (Relation aller Fürnemmen und gedenckwürdigen Historien) անունով: Ապա, տպագրուած մամուլը հանգրուանային գարգացումով սկսած է տարածուիլ գլխաւորաբար Ֆրանսայի, Գերմանիոյ, Անգլիոյ, Յոլանտանի եւ Միացեալ Նահանգներու մէջ՝ դառնալով, ծանուցումներու ու լրատուութեան կողքին, քաղաքական, տնտեսական, մշակութային ու հասարակական խնդիրներու քննարկումի կարելորդ բնագոյնը: Նկատի ունենալով մամուլին հետզհետեւ աճող ազդեցիկ դերը ընկերութեան կեանքին մէջ, պետական, քաղաքական եւ այլ մարզերու պատկանող կազմակերպութիւններ ու կառոյցներ ունեցած են իրենց մամուլի օրկանները թէ՛ իրենց սկզբունքները տարածելու ու շահերը հետապնդելու եւ թէ՛ համակիրներ սիրաշահելու հեռանկարով:

Վերջին տարիներու վիճակագրութիւններուն համաձայն, օրինակ, օրական 93 միլիոն թերթ կը սպառուի Զինաստանի մէջ, 78 միլիոն՝ Ինդոնեզիոյ, 70 միլիոն՝ Ճապոնի, 48 միլիոն՝ Միացեալ Նահանգներու, 22 միլիոն՝ Գերմանիոյ մէջ: Իւրաքանչիւր երկիր մեծ թիւով տպագրուած մամուլ ունի. օրինակ, Անգլիոյ մէջ 100 ամսաթերթ եւ 75 օրաթերթ գոյութիւն ունին: Միացեալ Նահանգներու մէջ՝ 110 ամսաթերթ եւ 95 օրաթերթ: Կարգ մը օրաթերթեր համաշխարհային ճանաչում կը վայելեն թէ՛ իրենց բովանդակութեամբ եւ ազդեցութեամբ, եւ թէ՛ ընթերցողներու որակով ու քանակով. օրինակ, Ռուսիոյ «Փրաւտա»-ն, Միացեալ Նահանգներու «The New York Times»-ը, Անգլիոյ «The Sun»-ը. արաբական աշխարհէն ներս՝ Գահիրէի «Ահրամ»-ը կամ ֆրանսոսերէնի ծիրէն ներս՝ Փարիզի «Le Monde»-ը:

ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ԾԱԳՈՒՄԸ

Հայ առաջին տպագիր թերթը՝ «Ազդարար», լոյս տեսած է Ինդոնեզիոյ Մատրաս քաղաքին մէջ, Յարութիւն Զին. Շմաւոնեանի նախաձեռնութեամբ, 1794 Յոկտեմբեր 14-էն մինչեւ 1796, եւ միայն՝ 18 թիւ: «Ազդարար»-ը գիտական, գրական, հասարակական բնոյթ ունեցած է. տպագրած է ազգային, կրօնական, դաստիարակչական եւ բարոյախօսական բովանդակութեամբ բանաստեղծութիւններ, պատմութիւններ, առակներ, Անգլիացի ծանօթ գրողներու գործերէն թարգմանութիւններ, նաեւ Մատրասի հայութեան մասին կարելոր տեղեկութիւններ: «Ազդարար»-էն ետք Ինդոնեզիոյ Պոմպէյ քաղաքին մէջ լոյս կը տեսնէ «Օճանասփիւռեան» (1815) եւ Կալկաթայի մէջ՝ «Հայելի Կալկաթեան» (1820) եւ «Շտեմարան» (1821) պարբերաթերթերը:

Հայ մամուլը Պոլիս կը հասնի 1832ին: Օսմանեան կայսրութեան սահմաններէն ներս, 42 քաղաքներ, յատկապէս Պոլիսն ու Չիւրուխան, կ'ունենան իրենց հայատառ մամուլը. իսկ լոյս ընծայուած հայ թերթերուն թիւը կը հասնի շուրջ 650-ի: Արեւմտահայաստանի մէջ՝ Վասպուրականը եւ Տարսնը իսկ Արեւելահայաստանի մէջ՝ Երեւանը, Ս. Էջմիածինը եւ Շուշին կը դառնան հայ մամուլի կարելոր կենտրոններ: Հայ Առաքելական Եկեղեցին, հայ Կաթողիկէ եւ Աւետարանական Եկեղեցիները, ինչպէս նաեւ Մխիթարեան հայրեր, պաշտօնական ամսագիրներուն կողքին գանազան ձեւի ու ծաւալի պարբերաթերթեր կը հրատարակեն:

Արդարեւ, հայը ուր որ հաստատուած է, հետամուտ եղած է թերթ հրատարակելու. նոյնիսկ եթէ տպարան չէ ունեցած, դիմած է խմորատիպի անոնցմէ ոմանց կեանքը պայմաններու բերումով եղած է կարճատեւ: Այսպէս, հայ պարբերական մամուլի առաջին հետքերը կը գտնենք հետեւեալ քաղաքներուն մէջ. - Թիֆլիս (1846), Սինկափուր (1847), Փարիզ (1855), Մոսկուա (1858), Թեոդոսիա (1860), Մանչեսթըր (1863), Փետրսպուրկ (1863), Գահիրէ (1865), Արմաշ (1864), Երուսաղէմ (1866), Հայկազ (1868), Պաքու (1877), Վառնա (1884), Շընեյ (1887), Ուետա Յոպոքըն, Միացեալ Նահանգներ (1888), Ադրբայճան (1889), Պաղտատ (1890), Աթէնք (1891), Թեհրան (1894), Դոմ (1911), Զորֆու (1923), Եթովպիա (1932): Լիբանանի մէջ առաջին պարբերաթերթը լոյս տեսած է 1918-ին Չահլէ. ապա՝ 1921-էն սկսեալ որբանոցներու մէջ, ընդհանրապէս խմորատիպ: Պէյրութի մէջ առաջին գոյգ լրագիրները եղած են «Փիւնիկ» (ապա «Նոր Փիւնիկ») եւ «Լիբանան» 1924-ին. իսկ 1927-ին՝ «Ազդակ», եւ 1937-ին՝ «Չարթօնք» եւ «Արարատ» օրաթերթերը: Լիբանանի մէջ լոյս ընծայուած տարբեր բնոյթի պարբերաթերթերուն թիւը կը հասնի շուրջ 250-ի:

Հայ տպագիր մամուլը ներկայութիւն է այսօր հայ կեանքի մայր էջին վրայ՝ թէ՛ Հայաստանի, թէ՛ Արցախի եւ թէ՛ Սփիւռքի մէջ: Տպագիր մամուլին առընթեր ձայնասփիւռը, հեռատեսիլը ու ընկերային ցանցը իրենց ու-

րոյն դերը ունին եւ յաճախ անելի՛ ազդու՝ տեղեկատուական ճարտարագիտութեան աննախընթաց գարգացումով:

ՅԱՏԿԱՆՇԱԿԱՆ ԵՐԵՒՈՅՑՆԵՐ

Հայ մամուլի ծագումին ու անոր պատմական իրողութիւն վրայ նետուած հպանցիկ ակնարկ մը ի յայտ կը բերէ շարք մը յատկանշական երեւոյթներ, որոնք անհրաժեշտ է որ լուսարձակի տակ առնուին. -

ա) Հայ մամուլի պատմութեան գծով կատարուած ուսումնասիրութիւններուն համաձայն, տպագրուած առաջին հայ մամուլէն մինչեւ այսօր շուրջ 46005000 մեծ ու փոքր պարբերականներ հրատարակուած են: Եկեղեցւոյ, դպրոցի ու մշակոյթի կողքին հայը յատուկ կարելորութիւն տուած է մամուլին եւ՝ գանազան չափի, ձեւի ու բովանդակութեան թերթեր հրատարակած: Մեր տուած ամփոփ տեղեկութիւնները պերճախօս կերպով կը վկայեն, թէ հայ մամուլը առանցքային դեր ունեցած է գաղութներու կազմակերպման ու կազմաւորման, հաւաքական յիշողութեան պահպանման ու ազգային ինքնութեան ամրապնդման մէջ:

բ) Հայ մամուլը դարձած է հարազատ հայելի ընդհանրապէս մեր ժողովուրդի համագային եւ յատկապէս գաղութային կեանքին՝ իր էջերուն մէջ լայն տեղ տալով համարեա՛ բոլոր բնագաւառներուն կապուած տեղեկութիւններու, նկարագրականներու, դէպքերու ու դեմքերու: Ան նաեւ դարձած է գաղութ գաղութ տեղեկութիւններու ու լուրերու փոխանցման եւ գաղութներու միջեւ փոխյարաբերութիւն ստեղծող կենդանի, եւ յաճախ միայն կամուրջը:

գ) Հայ մամուլը դարձած է մեր հոգեմտաւոր արժեքներու, ազգային խնդիրներու, կրօնաբարոյական նիւթերու, հայ համայնքը յուզող մտահոգութիւններու, անցեալին ու ներկային առնչուած կարելոր դէպքերու ու երեւոյթներու արծարծման ու քննարկման եւ նոյնիսկ բանավեճերու հրապարակային բնագոյնը:

դ) Հայ մամուլի ճամբով հայ մարդը իրագրեց դարձած է արտաքին աշխարհի անցողարձերուն, հակառակ այն իրողութեան, որ յատկապէս Օսմանեան ու Տարական կայսրութեանց սահմաններէն ներս եւ Միջին Արեւելեան կարգ մը երկիրներու մէջ, հայ մամուլը եւս, տեղական մամուլին նման, երթալիս եղած է խիստ գրաքննութեան:

ե) Իր հրատարակած թերթօսներուն միջոցաւ հայ մամուլը ընթերցողներուն ներկայացուցած է հայ գրողներուն, եւ նոյնիսկ օտար հանրաձանօթ գրողներու երկերը: Ան նաեւ ամիս ընծայած է հայ գրողներուն, իրենց գրական առաջին ստեղծագործութիւնները լոյս ընծայելու մամուլի էջերուն վրայ, այս ձեւով դառնալով դպրոց՝ գրական դաշտ մուտք գործած նոր սերունդներուն:

զ) Հայկական հողէն ու միջավայրէն պոկուած հայու բեկորներուն համար հայ մամուլը դարձած է հայակերտումի դարբնոց՝ հայ լեզուի պահպանումով, մեր հոգեւոր, մշակութային, բարոյական ու ազգային արեւմտացումներուն ու արժեքներուն տարածումով ու պաշտպանութեամբ, ինչպէս նաեւ ազգին գերագոյն խտելներուն ու երագներուն սերունդէ՛ սերունդ փոխանցումով:

է) Վերջապէս, իր ունեցած բազմակողմանի դերին կողքին անհրաժեշտ է ընդգծել, թէ հայ մամուլը իր պարունակած լայն տեղեկութիւններով ու հայթայթած ճիշդ տուեալներով, կը մնայ վստահելի սկզբնաղբիւր՝ տուեալ գաղութի, ժամանակաշրջանի, կազմակերպութեան, դէպքի կամ դեմքի մը կապուած պրպտումներու կամ աշխատասիրութիւններու համար:

ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ԴԻՄԱԳՐԱՄԸ ՄԱՐՏԱՅՐԱՒԵՐՆԵՐԸ

Ինչպէս այլ ընկերութիւններու պարագային, նոյնպէս եւ հայ կեանքէն ներս մամուլին դերը անելի ծաւալած է ու դարձած առանցքային թէ՛ Հայաստանի եւ թէ՛ Սփիւռքի մէջ: Ինչպէս միշտ, այսօր անելի՛ով, բազմերես է ու բազմանպատակ հայ մամուլին դերը. ահա թէ ինչու գայն բնորոշեցինք որպէս առաքելութիւն: Այս հայեցակետով կ'ուզենք մօտենալ հայ մամուլին եւ կը սպասենք, որ նոյն այս ինքնահասկացողութեամբ հայ մամուլը մօտենայ ինքնիրեն, ինչպէս նաեւ՝ մեր ժողովուրդը հայ մամուլին: Հետեւաբար, անհրաժեշտ է, որ հայ մամուլը ներկայ ժամանակներու ու հրամայականներու լոյսին տակ, ինքնաքննութեան ու ինքնարժեւորման գործընթաց մը ճշդէ՛ համապարփակ մօտեցումով եւ իրապաշտ ու քննական ոգիով, որպէսզի կարենայ առաւել պատասխանատուութեամբ ու յանձնառութեամբ շարունակել իր առաքելութիւնը: Այս սպասումով ու հեռանկարով, կ'ուզենք կարգ մը երեւոյթներ, մտահոգութիւններ ու մարտահրաւերներ մատնանշել. -

1) Հայ մամուլին կոչումը առաջին հերթին տեղեկ պահել է մեր ժողովուրդը ներգաղութային, ներագգային ու միջագգային գլխաւոր լուրերուն ու անցողարձերուն: Բնականաբար, իր այս պատասխանատուութեան մէջ մամուլը պէտք է ըլլայ իրապաշտ ու անաչառ, իր էջերուն վրայ հարազատ կերպով ներկայացնելով լուրերը եւ տեղ տալով նախընտրաբար այն լուրերուն, որոնք կենսական են ու այժմեական եւ ուղղակիօրէն կամ անուղղակիօրէն առնչութիւն ունին մեր ժողովուրդին հետ: Հայ մամուլը կանոնաւոր ու գնահատելի կերպով կը շարունակէ իր լրատուական դերը՝ յարաբերաբար տուեալ օրաթերթի կամ շաբաթաթերթի ծաւալին ու առաջնահերթութեան:

2) Համաշխարհայնացած ներկայ աշխարհը իր տեղեկատուական լայնածիր ցանցերուն ու լրատուամիջոցներու ճամբով վերածուած է, ինչպէս յաճախ կը շեշտուի, փոքր գիւղի մը, ուր ամէն մարդ, եւ կայծակնային արագութեամբ, ամէն բանէ տեղեկ կը դառնայ: Անհրաժեշտ է որ հայ մամուլ-

Սկիզբ՝ էջ 6

լը նոյն արագութեամբ քայլ պահէ միջազգային մամուլին հետ, ներգրաւելու համար ընկերային համացանցին մօտէն հետեւող իր ընթացողը: Սակայն, յաճախ տարօրինակ տեղեկութիւններով լեցուն միջազգային մամուլին նկատմամբ հարկ է ըլլալ չափազանց զգուշաւոր: Հայ մամուլը կոչուած է մեր արժէքներու ու ըմբռնումներու մաղէն անցընելու այն լուրերը, որոնք վնասակար են մեր ազգային ինքնութեան եւ ընդհանրապէս խոտոր կը համեմատին հայ մարդու բարոյական ու հոգեւոր արժէքներուն: Յիշեալ երկու տարածքները իրարմէ հեռացնելը ճիշդ չէ, եւ փաստօրէն՝ անկարելի: Հայ մամուլին դերը ներդաշնակ ու օգտաշատ հաւասարակշռութիւն ստեղծել է:

3) Հայ մամուլը իր սովորական դերէն անդին պէտք է դառնայ դպրոց յատկապէս հոն, ուր չկայ հայակերտումի, ազգակերտումի ու հայրենակերտումի լծուած հայ դպրոց, ինչպէս նաեւ բոլոր անոնց համար, որոնք պայմաններու պարտադրանքով հեռու մնացած են հայ դպրոցի հայաշունչ մթնոլորտէն: Կանուխ տարիքէն հայ մարդու կազմաւորման փուլերուն վրայ դրական ազդեցութիւն ունենալու հեռանկարով, անհրաժեշտ է նախաձեռնել եւ գարգացնել մանկապատանեկան մամուլի հրատարակութիւնը: Հայ մամուլը պէտք է նաեւ դառնայ՝ հայ լեզուի, հայ գրականութեան, հայոց պատմութեան, հայ դատի ուսուցիչ, ընթերցողներուն փոխանցելով հիմնական գիտելիքներ ու տեղեկութիւններ նշեալ մարզերուն շուրջ: Թերթօսի վերադարձը կը նկատենք էական. կարգ մը օրաթերթերու նախաձեռնած «յաւելուած»ները եւս կրնան նպաստել այս ուղղութեամբ: Յիշեալ նիւթերը այնպիսի ձեւով հարկ է ներկայացուիլ, որ ըլլան ամփոփ, հասկնալի ու գրաւիչ, որպէսզի ընթերցողը չբաւարարուի միայն թերթին վերնագրերը կարդալով եւ կամ միայն առաջին էջը աչքէ անցընելով:

4) Հայ մամուլը նաեւ դաստիարակիչ դեր ունի: Այսպէ՛ս եղած է հայ մամուլը. այսպէս պէ՛տք է ըլլայ մանաւանդ այսօր, բնականաբար տարբեր մօտեցումներով ու շեշտաւորումներով՝ երբ ապագային ու ապարոյ առունքը սկսած են հոսիլ հայ կեանքէն ներս: Սակայն, հայ ինքնութեան կազմաւորման ու առողջ պահպանման իր կարեւոր դերին մէջ հայ մամուլը զգոյշ պէտք է ըլլայ, որպէսզի չխորտչուի նոր սերունդը, անոր եւ ներկայ ընկերութեան միջեւ բաժանման գիծեր քաշելով: Նման մօտեցում կրնայ նոր սերունդը հեռացնել ո՛չ միայն հայ մամուլէն, այլ նաեւ՝ հաւաքական հայ կեանքէն: Իր դաստիարակիչ դերին մէջ հայ մամուլը կրնայ հետաքրքրական ու աշխոյժ հարթակ դառնալ հայ եւ օտար արժէքներու ու հայեցակէտերու երկխօսութեան ու այդ ճամբով՝ հայու ինքնութեան առաւել՝ բիւրեղացման ու հարստացման:

5) Հայ մամուլը լայն չափով ենթակայ ըլլալով անհատական, կուսակցական կամ պետական ուղեգիծերու, միշտ խուսափած է նոյնիսկ նուազագոյն ինքնաքննադատութեան տեղ տալու իր սիւնակներէն ներս: Սա բնական երեւոյթ է: Սակայն, ծայրայեղ զգուշաւորութիւնը հայ մամուլը կրնայ առաջնորդել կաղապարուած մօտեցումներու, զմտուած մտածումներու ու տոկմաթիք կեցուածքներու, որոնք չեն նպաստեր որեւէ բնոյթ կամ նպատակ ունեցող կառոյցի վերանորոգման ու զարգացման եւ ընդհանրապէս ընկերութեան յառաջդիմութեան: Հայ մամուլին դերը անէ՛լի կը հզօրանայ ու իր հմայքը անէ՛լի կը ծաւալի՝ երբ քաջալեր ինքնիշխանաբար բազմակարծիքութեան, դառնայ խթան հայ քաղաքական մտքի զարգացման, ըլլայ համապարփակ ու հաւասարակշռուած իր մօտեցումներուն ու արժէտներումներուն մէջ, երբ քաջալերէ մեր թերութիւնները սրբագրելու ձգտող շինիչ քըննարկումները իր էջերուն վրայ, վերջապէս երբ դառնայ ժողովուրդին ձայնը ու կամքը արտայայտող վստահելի ու ազդու միջոց:

6) Հայ մամուլը իր եութեամբ ու կոչումով առաքելութիւն ըլլալով, կոչուած է վերանորոգ յանձնառութեամբ ջատագովը հանդիսանալ մեր ինքնութեան էական տարրերը կազմող՝ հոգեւոր, բարոյական, ընկերային, մշակութային ու ազգային արժէքներուն ու անհոգութիւններուն, իտեալներուն ու խորհրդանիշներուն: Այս ուղղութեամբ, յատուկ առիթներով յօդուածներու կամ յօդուածաշարքերու հրատարակութիւնը, մրցանքներու կազմակերպումը եւ այլ նմանօրինակ նախաձեռնութիւնները կրնան բարերար դեր ունենալ: Մեր կեանքի ներկայ պայմանները այնպիսին են, որ հայ մարդը, մանաւանդ պատանին ու երիտասարդը, մնայուն կերպով հաղորդ է կայքէջերու ճամբով պարզ ուղի ներկայ ընկերութեան յոռի երեւոյթներուն: Հայ մամուլը իր կայքէջին միջոցաւ, հայ մարդուն ունեցած ամսիջական կապը ընկերային ցանցին հետ ճիշդ կերպով օգտագործելով, կրնայ արթուն պահակը դառնալ մեր արժէքներուն: Այս աշխատանքը հարկ է որ կազմակերպուի մասնագիտական եւ մանկավարժական յատուկ մօտեցումներով:

7) Հայ մամուլը պէտք է դառնայ հայ լեզուի պաշտպան: Խորապէս մտահոգ ենք հայ լեզուին նահանջով: Արեւելահայերէնի աղաւաղումը Հայաստանի մէջ՝ օտար բառերու ու դարձուածքներու լայն գործածութեամբ, եւ արեւմտահայերէնի գործածութեան նուազումը Սփիւռքի մէջ, մեր լեզուն արագ ընթացքով կ'առաջնորդեն դէպի նահանջ: Հայ լեզուի առողջ պահպանման ու պաշտպանութեան մեր հաւաքական ճիգին առաջին ճակատի վրայ կը գտնուի հայ մամուլը: Ահա թէ ինչու անհրաժեշտ է, որ հայ մամուլը նախ խստապահանջ ըլլայ ինքնիր նկատմամբ, զգոյշ ըլլալով իր էջերուն վրայ յաճախ երեւոյթ լեզուական թերիւններ:

8) Ցեղասպանութեան, Արցախի եւ ընդհանրապէս ազգային պահանջատիրութեան գծով հետզհետէ ծաւալող ապատեղեկատուութեան դէմ պայքարելու պատասխանատուութիւնը ունի հայ մամուլը: Հետեւաբար, անհրաժեշտ է որ հայ մամուլը Հայաստան Արցախ Սփիւռք զօրակցութեամբ եւ եռամիասնական ծրագրուած աշխատանքներով հակազդէ թէ՛ օտար պե-

տական եւ թէ տեղեկատուական օրկաններու ու ցանցերու կողմէ հայկական հարցերու եւ թեմաներու շուրջ կիրարկուող հսկայական ապատեղեկատուական արշաւներուն՝ միաժամանակ պարզելով պատմական իրողութիւնները եւ պաշտպանելով մեր իրաւունքներն ու կեցուածքները:

9) Մամուլին ստանձնած նշեալ պարտաւորութիւնները, ինչպէս նաեւ մեր սպասումները իրմէ, զայն կը մղեն հայ կեանքէն ներս ստանձնելու, որոշ իմաստով, առաջնորդողի դեր: Արդարեւ, հայ մամուլը լոկ եղածը կամ տեսնուածը փոխանցողի կրաւորական դերին մէջ պէտք չէ ըլլայ. սոսկ մեր կեանքի հայելին պէտք չէ դառնայ. այլ՝ մեր կեանքի թերիւնները տեսնելու իմաստութիւնն ու արթնութիւնը, եւ զանոնք սրբագրելու քաջութիւնն ու պարտաւորութիւնը պէտք է ունենայ: Եւ անէ՛լի՛ն, սպասելի է որ հայ մամուլը, նոր սերունդները մեր արժէքներով դաստիարակելով, մեր լեզուին, անհոգութիւններուն ու իտեալներուն պաշտպանը ու ջատագովը դառնալով, յուշարարի, քննադատողի, սրբագրողի եւ ուղղութիւն տուողի անաչառ դերին մէջ ըլլայ՝ հեռու միաբեւեռ մօտեցումներէ ու մակերեսային դատումներէ:

10) Հայ մամուլին առաքելութեան անբաժան մասը կը կազմէ գաղութին, ազգին ու հայրենիքին ամբողջականութեան պահպանումը ու միութեան ամրապնդումը: Երբեմն սակայն, մամուլը, տպագիր թէ համացանցային, կը գործէ իր կոչումին հակադիր ուղղութեամբ, տեղ տալով՝ անհանդուրժողութիւն սերմանող, լարուածութիւն յառաջացնող, հին վերքեր գրգռող ու բեւեռացումներ ստեղծող նիւթերու ու մօտեցումներու: Հայ մամուլը պարտաւոր է հեռու մնալ նման վատառողջ մթնոլորտի ստեղծումէն: Այսօր խիստ անհրաժեշտութիւնը կը զգացուի, որ Հայաստան Արցախ Սփիւռք եռամիասնութեան ձեւաչափով հայ մամուլը դառնայ լուրջ, իրատես ու համապարփակ քննարկումներու հարթակ՝ արժարժէքով համահայկական օրակարգեր եւ ճշդելով անոնց լուսաբանման եւ վերլուծման հիմնական ուղղութիւնները:

11) Հայ մամուլը հեռու պէտք է մնայ մանաւանդ, այսպէս կոչուած «դեղին մամուլ»էն: Մեր բարոյական ու ազգային արժէքներուն հետ խոտոր համեմատող լրագրական այս յոռի երեւոյթը, դժբախտաբար, սկսած է տեղ գտնել մասնաւորաբար ընկերային ցանցերու վրայ գտնուող լրատուամիջոցներու մէջ: Արդարեւ, ընկերային ցանցերու անհակակշիռ ազատութիւնը, կայքէջային մամուլը վերածած է անպատասխանատու արտայայտութիւններու եւ ապատեղեկատուութեան տեղ տուող, ինչպէս նաեւ դէպքեր չարափոխող ու դժքեր վարկաբեկող կամ վճարումով վարկ ու գնահատանք գնող, բարոյական սկզբունքներէ զուրկ մամուլի: Մամուլի ազատութիւնը, որ ներկայ ընկերութիւնները կառավարող հիմնական սկզբունքներէն մէկն է, հարկ է ճիշդ ըմբռնել ու կիրառել: Սանձարձակ ազատութիւնը անպատասխանատուութեան վերածուելով, կը դառնայ աղբիւր չարիքի: Անհրաժեշտ է որ հայ մամուլը գործէ ազատ մթնոլորտի մէջ՝ հեռու ամէն տեսակ ներքին թէ արտաքին կաշկանդումներէ: Սակայն, պատասխանատու ու հաշուետու ազատութիւնը պէտք է ուղեգիծը դառնայ հայ մամուլին:

12) Ինչպէս առաքելութեան կոչուած եկեղեցին ժողովուրդին տանողը եւ անոր արժէքները ու նպատակը կենսագործողը հոգեւորական է, նոյնպէս ալ մամուլը առաքելութեան վերածողը մամուլի մշակն է՝ խմբագիր, լրագրող, թղթակից կամ աշխատակից: Առանց իր մշակին նուիրեալ աշխատանքին, մամուլը կը կորսնցնէ իր ինքնութիւնը ու կոչումը, իր որակն ու նպատակը: Մամուլի սպասարկուներուն նկատմամբ երբեմն կիրարկուող ապօրէն միջոցառումները՝ հալածանք, արգելք, բանտարկութիւն ու նոյնիսկ սպանութիւն, խստօրէն դատապարտելի են: Մամուլի մշակը կոչուած է ազատ միջավայրի մէջ եւ բարձրագոյն աստիճան պատասխանատուութեամբ կատարելու իր առաքելութիւնը՝ ըլլալով հաւատարիմ, արդար, առողջ, թափանցիկ, իրատես, շինիչ իր աշխատանքին մէջ: Անցեալին ունեցած ենք, այսօր եւս ունինք, հայ մամուլի առաքելութեան նուիրուած նման մշակներ:

13) Ներկայ օրերուն հայ մամուլը կը գտնուի լուրջ մտահոգութիւններու ու մարտահրաւերներու դիմաց: Տպագիր մամուլին նկատմամբ հետզհետէ աճող անտարբերութիւնը, որ միջազգային երեւոյթ մըն է, նաեւ հայ տպագիր մամուլը մատնած է լուրջ դժուարութիւններու: Արդարեւ, տպագիր մամուլին էջերուն նուազումը, անոր բովանդակութեան կրճատումը ու որակի անկումը, օրաթերթերու շաբաթաթերթի վերածումը, ընթերցողներու թիւին նստարցումը, կարգ մը մամուլի օրկաններու փակումը եւ հետզհետէ զգացողող մեքենայներու ու լրագրողներու պակասը մտահոգիչ երեւոյթներ են: Այս բոլորին կողքին, հայ մամուլին դիմագրաւած տնտեսական դժուարութիւնները փաստօրէն հայ մամուլին համար ստեղծած են լուրջ տագնապ: Եթէ ուրիշներուն համար մամուլը եկամտուտի աղբիւր է ու շահաբեր ձեռնարկ, իր ողջ պատմութեան ընթացքին հայ մամուլը երբեք այդպէս չէ՛ եղած եւ չէ՛ այսօր: Հայ մամուլին առաքելութիւնը վերականգնելու ու առաւել հզօրացնելու համար անհրաժեշտ է զայն դարձնել տնտեսապէս ինքնաբաւ: Տնտեսապէս նեցուկ կանգնիլ հայ մամուլին կը նշանակէ՝ զարգացած, ատակ ու փորձառու խմբագիրներ ու լրագրողներ ունենալ, որակաւոր բովանդակութեամբ ու մեծաթիւ էջերով մամուլ ունենալ, մեծ թիւով ընթերցողներ ունենալ եւ հայ մամուլի հայակերտ, ազգակերտ ու հայրենակերտ առաքելութիւնը անէ՛լի՛ ծաւալել: Արդարեւ, ներկայ տարին հռչակելով Հայ Մամուլի Տարի, այլ յիշեցումներու կարգին, նաեւ հայ մամուլը նիւթապէս ինքնաբաւ դարձնելու հրամայականը կ'ուզենք կարեւորութեամբ յանձնել մեր ժողովուրդի ազնիւ ու շահողութեան:

Այս առիթով Մեր առթոթներուն մէջ կը յիշենք անցեալի այն բոլոր խըմբագրապետները, խմբագիրները, լրագրողները ու ընդհանրապէս մամուլի

ԿԵՆՑԱՂԱՂԱՍՏԻԱՐԱԿԶՈՎԱԿԱՆ

ԿԵՆՑԱՂԱՂԱՍՏԻՆ ՏԱՐԻԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Խաչիկ Ծափինեան

Արդեօք մեր ընտանիքները իրենց դաստիարակչական պարտականությունները լիարժեքօրեն կը կատարեն: Արդեօք ինչպիսի՞ մթնոլորտ կը տիրէ մեր անմիջական շրջապատին մէջ, մեր ընտանեկան յարկերէն ներս:

Մեր ընտանիքներուն փոքր տոկոսը միայն անհրաժեշտ է բաւարար գիտելիքներ կը մատուցէ իր զաւակներուն՝ կենցաղավարական կանոններու, հասարակական վարքերու մէջ պատշաճ ու ներկայանալի ընթացքով հանդէս գալու, փոխարարական բարեկիրք վարքագիծ ցուցաբերելու վերաբերեալ: Եթէ մեր մշակոյթին ծառայողները, մեր արուեստագետները յաճախ կոպտութեամբ ու պոռալով կը խօսին, անտեղի աղմուկարարութեամբ եւ անելորդ ցուցականութեամբ կը ծաղրեն մարդոց ապրելակերպն ու բացթողումները, գրուցակցից համար տարօրինակ ու անհասկնալի լեզուով կ'արտայայտուին, վարկազրկիչ անուանարկ ու մտերով կը խծթեն զայն ու կը ծիծաղին, ապա ինչ սպասել սովորական մահկանացուներէն, շարքային քաղաքացիներէն: Ընդհ. է, որ գլխաւորաբար դաստիարակչական պարտականություններ ստանձնած են ընտանիքը, կրթական հաստատությունը, դպրոցական գրասանքներն ու շրջափակը, ակումբը, հանրային միջավայրը, արուեստը, թատրոնը, գրականութիւնը... սակայն այդ պարտականությունները կը կատարեն ակամայ, անուղղակի կերպով եւ յաճախ պարագայականօրէն: Վերոյիշեալներէն միայն մէկը՝ դպրոցն է, որ ծրագրեալ եւ կազմակերպուած դաստիարակութիւն կ'իրականացնէ:

չեն մուծուած: Գիմնակրթական, տարրական, միջնակարգ եւ աւագ դպրոցներու ծրագիրները եւս կենցաղավարութեան վերաբերեալ նպատակաուղղուած ու համակողմանի ուսումնասիրութեամբ եզրակացուած գիտելիքներ, դաստիարակութիւն չեն ջամբեր: Մեր ուսուցիչները առանց համապատասխան պատրաստութիւն ունենալու ստանձնած են մեր զաւակները կրթելու պատասխանատու պարտականութիւնը, գերզնահատելով սե-

փական ընտանիքէն սորվածը, իրենց դաստիարակներէն ուղղակի թէ անուղղակիօրէն տեսած, լսած կամ գործնապէս շահած գիտելիքները, փորձառութիւնը՝ զանոնք սեպելով բաւարար առողջ եւ հիմնաւոր:

Տուեալ հանգամանքներու լոյսին տակ արդիւնքը բնականաբար պիտի ըլլար համեստ, ոչ գոհացուցիչ, որ կը պարզ ուի հանրութենէն ներս բարեկիրք ու քաղաքակիրք քաղաքացիներու համրանքի սահմանափակութեամբ:

Մեր հայրենի հասարակութեան տարրական դաստիարակութիւնը եւս կը ներկայանայ խոցելի ու տըժգոյն համայնապատկերով, որ կը կարօտի անյապարհ դարմանման, կարգաւորման: Որովհետեւ՝ դաստիարակութիւնը կը կազմէ գիտելիքներու եւ վարուելակերպի ամբողջութիւն մը, գոր լաւագոյնս մատուցելու համար անհրաժեշտ է տիրանալ մասնագիտական բարձր կրթութեան, համարժեք գիտապաշարի եւ հարուստ փորձառութեան, այլապէս՝ ի՞նչ ձեռով եւ ի՞նչ ենթահողի յենելով պիտի կրթեն ուրիշներ եւ անհրաժեշտ գիտելիքներով զինեն զանոնք:

Այդ գիտելիքները օգտակար եւ կենսական են բոլորին, բոլոր աշակերտներուն համար, անկախ անոնց ուղիէն, ի տարբերութիւն բազմազան եւ բազմամարդ եզրերու եւ ձեւակերպումներու, որոնք կը հրամցուին դասագիրքերով, առանձին դասառարկաներու միջոցով: Սակայն դժբախտաբար՝ երեխաներու թէ պատանիներու փոքր, չնչին տոկոսն է միայն այդ մատուցուածը իւրացնողը, եւ անելին՝ լոկ քիչեր, մատի վրայ համրուող աշակերտներ՝ կ'օգտուին անոնցմէ:

Փորձենք իմանալ ուրեմն, թէ մեր կրթօճախները ինչպէ՞ս կը կատարեն իրենց բաժին ինկած դաստիարակչական այդ կազմակերպ եւ կանոնակարգուած գործառնոյթը:

Առայսօր, վարքի, բարքի եւ ընկերային փոխարարութեանց աղերսուած տիպար, օրինակելի կանոններ ընդգրկող նպատակասլաց լուրջ ծրագիր, ուղեցոյց կամ դասագիրք չ'է պատրաստուած մեր դպրոցներուն համար: Մեր ուսուցիչներէն իւրաքանչիւրը կը դաստիարակէ իր ըմբռնած ձեռով. համաձայն սեփական մտապաշարին, կը կրթէ իր տեսածով կամ իր իմացածով:

Մանկավարժական համալսարանի ընթացիկ թէ մագիստրոսական փուլերուն մէջ անգամ վարքի մշակոյթ, քաղաքավարական կանոններ, նիստուկացի եւ կենցաղագիտութեան սկզբունքներ, չ'ափորոշիչներ ուսուցանող դասառարկաներ

Սկիզբ՝ էջ 7

մշակները, որոնք իրենց ամուր հաւատքով ու նուիրեալ աշխատանքով հայ մամուլին առաքելութիւնը պատասխանատուութեամբ կենսագործեցին նոյնիսկ մեր կենսաքին ամենէն մռայլ պայմաններուն մէջ: Բիւր յարգանք անոնց:

Հայրապետական Մեր օրինութիւնը ու բարձր գնահատանքը կը յայտնենք մամուլի բոլոր սպասաւորներուն, որոնք, հակառակ բազմազան ու այլազան դժուարութիւններուն, հաւատարմօրէն կառչած կը մասն իրենց կոչումին: Բիւր պատիւ իրենց:

Ներկայ տարին Հայ Մամուլի Տարի հռչակելով կոչ կ'ուղղենք.-

- Մեր թեմակալ առաջնորդներուն, ազգային իշխանութիւններուն, մեր քոյր կազմակերպութիւններուն ու հայ մամուլի օրկաններուն՝ հանդիսութիւններու, սեմինարներու, համագումարներու, դասախօսութիւններու, ցուցահանդէսներու կամ հրատարակութիւններու ճամբով, լուսարձակի տակ բերելու հայ մամուլին եզակի կարեւորութիւնը մեր ժողովուրդի կենսաքին մէջ:

- Հայաստանի մէջ պետական, իսկ Սփիւռքի մէջ համայնքային պատասխանատուներուն, գործնական միջոցներով նեցուկ կանգնելու հայ մամուլին՝ շեշտելով անոր վիճակուած բազմակողմանի դերը:

- Մեր ունեւոր ազգայիններուն, հայ մամուլին տրուած պատահական նուիրատուութիւններէն անդին, յատուկ հիմնադրամներ հաստատելու՝ հայ մամուլին արդիականացման եւ ընդհանրապէս վերակազմակերպման սատարող ծրագիրներու իրագործման:

- Խմբագիրներու ու լրագրողներու պատրաստութեան ու վերադրակաւորման յատուկ դասընթացներ հաստատելու, յատկապէս Սփիւռքի մէջ: Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը պատրաստ է նման նախաձեռնութեան դիմելու՝ գործակցութեամբ հայ մամուլի պատասխանատուներուն:

- Մեր ժողովուրդի բոլոր զաւակներուն, հեռու մնալու կայքէջերու ճամբով հրամցուող ընդհանրապէս անորակ ու անդիմագիծ մամուլէն, եւ իրենց ամուր կապուածութիւնը գործնապէս արտայայտելու տպագիր հայ մամուլին նկատմամբ, բաժանորդագրուելով եւ հաղորդ դառնալով անոր բովանդակութեան:

Մեր ջերմ մաղթանքն է, որ հայ մամուլը վերանորոգ նախանձախնդրութեամբ ու նուիրումով շարունակէ իր առաքելութիւնը:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ

Տէր Գրիգորեան ընտանիքը շնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով, նուիրատուութեամբ կամ հեռաձայնով մասնակից դարձան իրենց հարազատին՝

ՀԱՆԳՈՒՅԵԱԼ ՅԱԿՈՒՅԵԱԼ ՏԵՐ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆԻ

մահուան սուգին:

Հանգուցեալի քառասունքի հոգեհանգստեան պաշտօնը պիտի կատարուի Կիրակի, 3 Փետրուար 2019-ին, յաւարտ Ս. Եւ Ամմահ Պատարագի, Ս. Աստուածածին եկեղեցոյ մէջ, Կիլիկիոյ -Հալէպ:

Յետ հոգեհանգստեան արարողութեան ցաւակցութիւնները պիտի ընդունուին ԱՄՏ Տան «Նիւ Սպիտակ» սրահէն ներս:

* Ներկայս ընդունիլ իբրեւ քառասունքի ազդ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ

Տէր Յակոբեան, Մարտիկեան, Գալլէշեան եւ Էլէյծեան ընտանիքները շնորհակալութիւն կը յայտնեն՝

- Բերիոյ Հայոց Թեմի Բարեչան Առաջնորդ Գերշ. Տ. Շահան Սրբ. Արք. Սարգիսեանին,
- Բերիոյ Հայոց Թեմի Կրօնական Ժողովին եւ Ազգային Վարչութեան,
- Ըանատայի Հայոց Թեմի Բարեչան Առաջնորդ Գերշ. Տ. Բարգէն Սրբ. Արք. Չարեանին,
- Ըանատայի Առաջնորդական Փոխանորդ Հոգշ. Տ. Գեղարդ Ծ. Կրդ. Բիւսպէկեանին
- Թորոնթոյի Ս. Աստուածածին եկեղեցոյ թաղականութեան
- ԴՕՄ-ի Կեդրոնական Վարչութեան
- Սուրիոյ Հայ Երիտասարդաց Միութեան
- Սուրիոյ ԴՄԸՄ-ի մեծ ընտանիքին
- ԴՕՄ-ի Ըանատայի Ծրջանային Վարչութեան
- ԴՕՄ-ի ՍՕ Խաչի Ծրջանային Վարչութեան
- Հալէպի, Թորոնթոյի եւ Սոնթթեալի ընկերներուն, բարեկամներուն եւ հարազատներուն, որոնք անձամբ, նուիրատուութեամբ, հեռաձայնով եւ համացանցի ճամբով բաժնեկից եղան, յարգելով իրենց հարազատին՝

ՀԱՆԳՈՒՅԵԱԼ ՌԱՅՅԻ ՏԵՐ ՅԱԿՈՐԵԱՆԻ

մահուան սուգը:

Հանգուցեալին մահուան քառասունքի առիթով, յաւարտ Սուրբ Եւ Ամմահ Պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի.

- Կիրակի, 27 Յունուար 2019-ին, Սոնթթեալի Ս. Յակոբ Մայր եկեղեցոյ մէջ: Ցաւակցութիւնները պիտի ընդունուին «Ահարոնեան» սրահէն ներս:

- Կիրակի, 27 Յունուար 2019-ին, Հալէպի Ս. Աստուածածին եկեղեցոյ մէջ: Ցաւակցութիւնները պիտի ընդունուին եկեղեցոյ ներքնասրահէն ներս:

ԾՆՈՒՆԴԻՆ ԽՈՍՏՈՒՄԸ

Տեր Յիսուս Զրիստոսի մարդեղութեան պատմութիւնը Մատթ. 1:18-25 Աւետարանին մէջ մեզ հոգեպէս կը հրաւիրէ վերադառնալու տուն, ակունք: Տունը՝ Ծնունդի ճրջմարիտ իմաստին, ակունքը՝ հիմնական ճշմարտութեան, ակունքը՝ Տեր Յիսուս Զրիստոսի մեծագոյն խոստումին, ակունքը՝ այն յայտնութեան, որուն համար կը տօնենք Ծնունդը:

Այսօր, երկու հազար տարի ետք, Տեր Յիսուս Զրիստոսի ծնունդը, եթէ աղէքս մը չունենայ, պատգամ մը չուղղէ եւ փոփոխութիւններ չառաջացնէ անհատներու եւ ժողովուրդներու կեանքէն ներս՝ բախումներ տեղի կ'ունենան:

Մարդկային հասարակական կեանքին մէջ շրջուած սկզբունքներ կրնան ըլլալ: Անձնական փառքերով հետաքրքրուելու փոխարէն պէտք է երկինքի բարձրութեան մէջ Աստուծոյ վերագրենք այդ փառքը: Այդ փառքը Աստուծոյ կը վերաբերի, ոչ թէ աշխարհի ունէ մէկ անհատի կամ իշխանութիւններու, ո՛չ քաղաքական եւ ո՛չ եկեղեցական: Ուստի երկինքի մէջ Ամենակալն Աստուած ինքն է Սքանչելին, Խորհրդակիցը, հզօրը, յաւիտենականութեան հայրը, խաղաղութեան իշխանը:

Մեզ մը իւրաքանչիւրը պէտք է երկրի վրայ խաղաղութիւն, մարդոց մէջ հաճութիւն ստեղծէ:

Յետաքրքրական է, որ երբ Մատթէոս աւետարանիչ Տեր Յիսուս Զրիստոսի ծննդեան պատմութիւնը գրի կ'առնէր, շատ իմաստուն բան մը ըրաւ: Ան վերադարձաւ Յին Կտակարանին եւ դուրս բերաւ հին բան մը, թօթափեց անոր վրայ կուտակուած փոշին, որպէսզի պարզէ անոր նշանակութիւնը, այդ բանն էր «Էմմանուէլ»: Այս է Զրիստոս՝ «վասնզի անոր անունը Էմմանուէլ պիտի ղնես», որ կը նշանակէ «Աստուած մեզի հետ»:

Հասարակական, ընկերային եւ քաղաքական ոլորտներուն մէջ, երկար ժամանակի վրայ չէ ընկալուած Էմմանուէլ անունը: Մենք զմեզ օտարացուցած ենք Աստուծոյ անմիջական միջամտութիւններէն: Ժամանակն է թօթափելու այդ փոշին եւ Նոր ըմբռնողութեամբ ընկալելու «Էմմանուէլ» անունն խորհուրդը, սքանչելի խորհրդակիցին տան մեր կողքին ըլլալու իրականութիւնը: Մենք պիտի թօթափենք ու պիտի մաքրենք այդ փոշիները, որպէսզի կարենանք հասկնալ, թէ ինչ կը նշանակէ «Աստուած մեզի հետ է»: Աստուծոյ մեզի հետ ըլլալու իրականութենէն մեկնած, այդ վայրը, այդ տեղը կը կոչենք՝ «տուն», այսինքն՝ «Էմմանուէլ»:

Իրականութեան մէջ, Աստուծոյ մեզի հետ ըլլալու իրականութիւնն է, որ մեր բնակած տեղը, «տուն»ը կը կոչենք: «Աստուած մեզի հետ է», երբ մենք ընդունինք Յիսուս Զրիստոսը մեր կեանքէն ներս եւ ոչինչ,

Նոյնիսկ մահը, կրնայ բաժնել մեզ Աստուծմէ եւ իր սերնէ:

Աստուծոյ մեզի հետ ըլլալու իրականութիւնը պէտք է ընդունինք ո՛չ միայն բնականոն վիճակի մէջ, այլ նոյնիսկ երբ պայմանները դժուար դառնան եւ մեզ շփոթի մատնեն:

Կեանքի պատահական դէպքեր կրնան քայքայել եւ հիւանդագին վիճակներու մատնել մեզ: Ան-

րոշութիւնն ու յուսախաբութիւնը մարդուն կեանքին հետ տողագրուած են:

Եթէ ամառից ղարաշրջանին կ'ապրէին եւ չէին գիտեր ճշմարտութիւնները գանազանել, մենք այսօր՝ 21-րդ դարու սկիզբը, միթէ՞ այդ շփոթը չապրեցանք՝ ուժերու եւ իշխանութիւններու բախումին կերը դառնալով: Այսպիսի իրավիճակի կարեւոր մէկ պատկերն է Սուրիական պատերազմին հետեւանքները կրած՝ Հալէպը, իր տոկացող հերոս ժողովուրդով, որ ի հեճուկս բոլոր յարձակումներուն, ռմբակոծումներուն եւ գրկանքներուն կրցաւ տուրկալ: Ամբողջ Հալէպը «Էմմանուէլ» եղաւ անցնող եօթը տարիներուն ընթացքին, որովհետեւ Աստուծոյ ներկայութիւնը եւ Աստուծոյ մեզի հետ ըլլալու հաստատումը իւրաքանչիւրին կեանքին մէջ փոփոխութիւն մը յառաջացուց:

Ամեն անգամ երբ հիւանդագին վիճակէ մը կը ձերբազատինք, ուղեկորոյս իրականութիւններուն մէջ, վերստին ուղղուած կ'ընթանանք եւ շփոթ յառաջացնող կացութիւններու մէջ Աստուածային ուղղութիւնը կը գտնենք եկեղեցական, ազգային տարբեր հարցերու մէջ, այդ վիճակներն ու պահերը կը կոչենք «տուն», այսինքն՝ «Էմմանուէլ»:

Ի՞նչ բանը կը կոչենք տուն: Ո՞ր է մեր տունը: Ծփոթի մէջ են մարդիկ, այստե՞ղ, թէ այլուր: Այս աշխարհի մէջ ո՞ր է «տուն»ը: Այսօր հեք, բախում եւ մրցակցութիւն կայ, որովհետեւ ամեն մարդ կը փորձէ փնտռել իր տուն վերադարձի ճամբան: Ի՞նչ ափսոսանք, որ երբեմն տարուած ըլլալով անձնական մղումներէ, կը յանդիմանք օտար վայրեր «տուն» անուանել: Աստուծոյ խօսքը կու տայ մեզի այս գաղտնիքը: Աստուծոյ խօսքին մէջ յստա-

Վեր. Յարութիւն Սեփմեան
Համայնքապետ
Սուրիոյ Հայ Աւետարանական
Համայնքի
Շար. Էջ 10

ԱՐՅԻ. Տ. ՊԵՏՐՈՍ ԱՐՔ. ՄԻՐԻԱԹԵԱՆԻ «ՈՐՈՒՒ ԵՐԹԱՆՔ» ԳԻՐՔԻՆ ԳԻՆԵՁՕՆԸ

Հինգշաբթի, 10 Յունուար 2019-ի երեկոյեան ժամը 7:00-ին Ս. Խաչ եկեղեցւոյ «Արարատեան» սրահէն ներս տեղի ունեցաւ Արհիպատի Արքեպիսկոպոս Տիրոջ «Որո՞ւ Երթանք» նորատիպ, արաբերէն գիրքին ներկայացումը եւ գինեձօնը:

հեղինակին ստեղծագործ գրիչը, պարզ ու դիւրըմբռնելի լեզուն, դիպուկ ու քաղցր խօսքերը, որոնք իւրաքանչիւր ընթերցող կը հրաւիրեն ԱՆՈՐ՝ որ յաւիտենական կեանքի խօսքեր ունի... որ 21 դարերու ընդմէջէն արեգակի պայծառութեամբ

Հանդիսութեան ներկայ էին քոյր համայնքներու ամառնորդներ, վարդապետներ, մայրապետներ, Սուրիոյ Խորհրդարանի անդամներ, Նահանգապետարանի բարձր պաշտօնեաներ, հայկական բարեսիրական հաստատութիւններու ներկայացուցիչներ, մտաւորականներ եւ ընթերցասերներ: Յայտագիրին սկիզբը ներկաները մէկ վայրկեան յոտնկայս յարգեցին սուրիահայ Նահատակներուն յիշատակը: Բացման խօսքով հանդէս եկաւ Յ. Անտոն Վրդ. Թահան եւ ներկայացուց Գերապայծառ Տիրոջ կենսագրութիւնը, որուն յա-

կը շողայ տակաւին՝ հոգեկան սնունդ բաշխելով աշխարհին:

Հանդիսութեան աւարտին խօսք արար Գերապայծառ Տէրը: Ան շնորհակալութիւն յայտնեց գիրքին

տպագրական աշխատանքին մաս կազմողներուն, ի մասնաւորի մտաւորական եղբօրը՝ Ծորձ Միրիաթիի, «Տար Նաաման» իրատարակչատան, հանդիսութիւնը կազմակերպող երկու վարդապետներուն՝ Յ. Անտոն Թահանի եւ Յ. Կոմիտաս Տատաղլեանի եւ ապա բոլոր ներկաներուն: Իր խօսքի աւարտին ան հրաւիրեց Առաջնորդներն ու պաշտօնական հիւրերը միասնաբար կատարելու Գինեձօնի արարողութիւնը:

Հանդիսութիւնը վերջ գտաւ կո-

շորդեց գեղարուեստական կոկիկ յայտագիր մը, որ յատուկ փայլք տուաւ հանդիսութեան: Գեղարուեստական յայտագիրին մաս կազմեցին Նաամի Սաապ, որ երգեց Ս. Ծննդեան եւ Աստուածայայտնութեան

եան նուիրուած երգեր, երգեհոնի ընկերակցութեամբ Ռիմոն Մարտլիի:

Գիրքը ներկայացուցին ասորի կաթողիկէ համայնքի փոխառաջնորդ Մունիր Ծ. Վրդ. Սաքքալ եւ յոյն կաթողիկէ համայնքի վարդապետ Յ. Պասսամ Աշճի, որոնք հետաքրքրական ոճով լուսարձակի տակ արին

կիկ հիւրասիրութեամբ, որուն ընթացքին Գերապայծառ Տէրը Գիրքէն օրինակներ մակագրելով ներկաներուն նուիրեց:

Հանդիսութիւնը ուղիղ հեռարձակումով սփռուեցաւ լիբանանեան կրօնական կայանին եւ Ռատիօ Երազին կողմէ:

Կոմիտաս Զիյ. Տատաղլեան

Աշակերտական Անկիւն

ԿԱՂԱՆԴԻ ԽՈՐՅԵՐ

Ամեն տարի շատ մեծ ուրախութեամբ կը դիմաւորենք Կաղանդը: Այս տարի ալ դիմաւորեցինք: Անհամբեր սպասեցինք, ան եկաւ, գայն նախկիններուն պէս մեծ շուքով ընդունեցինք: Բայց, այո՛, հիմա առաջուան պէս չէ: Նախկին օրերու ուրախութիւնը չկայ, բայց յոյսով ենք, որ պիտի վերադառնայ հին օրերու ուրախութիւնը: Ամեն նոր տարուան հետ կը փակենք անցածը եւ նոր էջ կը բանանք: Հինէն յիշատակներ կը մնան: Նոր տարուան հետ նոր ակնկալիքներ կը կապենք, հարազատներով շրջապատուած՝ գաւաթ կը բարձրացնենք լաւ օրերու համար: Մանաւանդ որ նոր տարուան գալուստով մէկ տարի ալ կը մեծնամ եւ յիշողութիւններով կը հարստանամ:

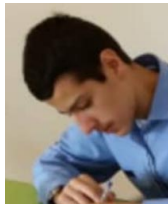

Քրիստին Աշրգեան
(ԺԱ. կարգ)

Քեսապի Ազգ. Ուսումնասիրաց Միացեալ Ծննդարան

Ժամանակը անցաւ, օրերն ու տարիները շուտ անցան: մանկուկ էի ու կը հաւատայի կաղանդի հրաշալիքներուն: Ամեն տարի անհամբերութեամբ կը սպասէի Դեկտեմբեր ամսուն, որ կը հասներ հետը բերելով Կաղանդի ուրախութիւնը, Կաղանդ Պապան՝ իր թանկագին նուէրներով: Ո՛ր գացին մանկութեան այդ թանկագին օրերը: Ո՛հ, որքան ուժեղ կարօտ կայ սրտիս մէջ այդ օրերուն: Սակայն հիմա ամեն ինչ փոխուած է: Ինչ լաւ պիտի ըլլայ վերջիջել ու վերապրիլ հին օրերու Կաղանդի ուրախութիւնը: Որչա՛ր կ'ուզեմ վերադարձնել մանկութիւնս եւ կեանքս շարունակել ուրախ՝ մանուկի մը պէս:

Նշան Պետրոսիքեան
(Ժ. կարգ)

Քեսապի Ազգ. Ուսումնասիրաց Միացեալ Ծննդարան

ԾՆՈՒՆԴԻՆ...

Սկիզբ՝ էջ 9

կօրէն բնութագրուած է, որ տունը այն տեղն է, ուր Աստուած մեզի հետ ըլլալու խոստումը կատարած է:

Յիսուսի Ծննդեան խոստումը եւ անոր ազդեցութիւնը անհաւատալի՞ են միթէ: Երբ կը հաւատաս, կ'ընդունինք եւ կը յայտարարես, թէ այդ խոստումը ամբողջապէս եւ բացարձակապէս պիտի փոխէ կեանքդ, այդտեղ տեղի կ'ունենայ բշտկութիւնը, իսկ վայրը կը կոչուի՝ տուն: Երբ վախի մէջ ենք եւ միայնակ, երբ ցաւի, տառապանքի ու անյստակութեան պահեր կ'ապրինք, պիտի յիշենք որ Աստուած մեզի հետ է եւ ինչ տեղը, ուր Աստուծոյ հետ կը բնակինք, մեզի համար պիտի ըլլայ՝ տուն:

Եթէ Աստուծոյ մեզի հետ ըլլալու խոստումը Հալեպի մէջ էր, ուրեմն Հալեպը տուն է: Հետեւաբար, Էմմանուէլը կը դառնայ մեր բալասանը, ուղղիչը, ներքին մղիչ ուժ ներմուծողը, անյստակութեան մէջ յըստակատեցութիւն դնողը, քաղաքական խառնաշփոթ վիճակներուն մէջ նոր համակարգերու առաջարկութիւններ ներկայացնողը: Մենք հաւաքական, ազգային մտածողութեան ռազմավարութեամբ մեր կիզակետը պէտք է դարձնենք տուն վերադառնալու գաղափարը, այն հոգեւոր տունը, ուր պիտի փոխար-

րուինք ամայութենէն դէպի Աստուծոյ ներկայութիւն: Այնքան ատեն, որ կը մնանք Աստուծոյ ներկայութենէն, հովանաւորութենէն եւ տեսադաշտէն հեռու՝ մեր ապրած ու մնացած տեղերը իրաւունք չունինք «տուն» անուանելու: «Տուն»ը կ'անուանենք միայն, երբ, ուր Աստուծոյ մեզի հետ ըլլալու իրականութիւնը կը զգանք: Էմմանուէլ «Աստուած մեզի հետ» ըլլալու ճշմարտութիւնը ամբողջ աշխարհը յեղաշրջեց: Առաքեալները շրջեցան ժողովուրդէ-ժողովուրդ, երկիրէ-երկիր եւ աշխարհագրութենէ-աշխարհագրութիւն տուն վերադարձի մարտակոչ ուղղելով:

Ունի՞ ազդեցութիւն Տեր Յիսուս Քրիստոսի Ծննդեան մարդեղութեան խորհուրդը մեր անձնական, ազգային հաւաքական, եկեղեցական ընդհանուր համակարգին մէջ, դաւանական յարանուանական տարբերութիւններով մէկտեղ: Եթէ ունի ազդեցութիւն, ուրեմն մենք տուն վերադարձի ճամբուն վրայ ենք, եթէ չունի՞ կը նշանակէ թէ մենք ամայացած ենք, իսկ ամայութեան մէջ ճամբայ չկայ: Ամայութեան մէջ անյստակութիւն, վախ եւ յուսախաբութիւն կայ:

Եկէ՛ք վերադառնանք տուն, Էմմանուէլ, եկէ՛ք յանձնառութեամբ վերադառնանք, որպէսզի ճաշակենք Աստուծոյ մեզի հետ ըլլալու իրականութիւնը: Ամեն:

ԿՍՄԻԹ

ՄՏՔԻ ՍՈՎ... ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆ

Փշակ

Պարոն Իւղաբերեան, անգործութենէն մարմինին մէջ քիչ մը աւելի իւր կուտակած, աջ-ձախ գարնուէլէն կ'աճապարէր հասնիլ ժողովի: Նոր ժողովական մը յայտնաբերած էր ու կազմին թիւը մեծցնելու մասին կը մտածէր, որպէսզի վարչութեան խմբակարգը խօսուն ըլլար:

- Դիւրին գործ չէ, - կը հասկցնէր նորեկին շեշտակի պարծանքով մը, կզակը կարելի եղածին չափ վեր բարձրացնելով: Եթէ ալ վարչական պիտ ընենք, պաշտօն տանք: Յարգուած անձնաւորութիւն կ'ըլլաս, ամեն

մարդ հաշիւը կ'ընէ, ձեռնարկներուն ալ առաջին կարգ կը բազմիս ու հանրածանօթ կը դառնաս:

- Ձեռքս ոտքս պիտի կապուի, պարոն Իւղաբերեան, մինչեւ ուշ գիշեր ժողովներու մէջ պիտի թաղուիմ, - կը գանգատէր նորեկը:

- Հապա դիւրի՞ն բան կը կարծես վարչական ըլլալը, եղբա՛յր, ազգին ամբողջ բեռը պիտի վերցնես, բայց մի՛ մտահոգուիր, շաբաթը մէկ անգամ ժողովի եկուր, հերիք է:

- Դուք ատենապետ եք: Ինչպէ՞ս կը հասնիք թէ գործի, թէ ժողովական կեանքի: Ես մտահոգ եմ, - կը գարմանար նորեկը:

- Ի՞նչ կայ, ճանը՛մ: Գործը կը բաժնես, դուն քեզի ալ բաժին չես հաներ, միայն կը հետապնդես աշխատանքը: Սանկ ամեն օր ասի ըրի՞ք, ատի ըրի՞ք կը հարցնես, կը վերջանայ, կ'երթայ:

- Բայց ծրագիր պիտի մշակես չէ՞, գոնէ մէկ տարուան համար:

- Ամա՛ն ճանը՛մ, նախորդ վարչութեան ծրագիրը կը կրկնես, վերնագրերը կը փոխես, ձեռնարկ մը առաջ, ձեռնարկ մը վերջ կը բերես, վերջացաւ գնաց: Ինչու վարչութիւններուն ըրածը ի՞նչ է: Վերջին քսան տարիներու ձեռնարկները աչքէ անցուր, նոյն բաները, նոյնիսկ երբեմն նոյն խօսքերը կը կրկնես բեմէն, առանց խախտելու: «Մտիկ ընտ՞րդ ով է» կ'ըսես ու իբրեւ թէ գործ կը տեսնես: Երբեմն խօսքս ալ ուրիշին գրել տուած կ'ըլլան ու տակաւին բեմին վրայ կմկմալով կը կարդան:

- Իսկ եթէ, Աստուած մի արասցէ, ատենադպիր ընտրուեցայ...:

- Այդ ալ դիւրին է, գործավար մը կը նշանակենք ու անոր վզին կը բարդենք գործը: Դուն միայն ստորագրութիւնը կը շնորհես գրուածին: Եղբա՛յր, ժողով գումարելը ինքնին սպառիչ գործ է: Անցեալները 5 ժամ տեւեց մեր նիստը: Ձեռնարկի մը շուրջ երկա՛ր-բարակ առիւն-տուինք: Բանախօսն ու յայտագիրը քանի մը վայրկեանէն ճշդեցինք, բայց բեմայարդարումին շուրջ տարակարծիք էինք: Մէկը կ'ըսէ պաստառը բեմի ճակտին դնենք, միւսը կ'ըսէ կողմը դնենք: Ձեռնարկ ըսածը գեղեցիկ բեմ կը պահանջէ, ներդաշնակ յարդարում, թելուզ ծախսալի: Յետոյ ժամ մըն ալ *կորոթող*ներուն մասին խօսեցանք... ով առաջին շաբթ պիտի նստի, ով՞ երկրորդ, պաշտօնիդ ու գրպանիդ համաձայն: Կարծիք մը հոսկէ, կարծիք մը հոնկէ... ու ժողովասենեակին դուռը փակեցինք, ժողովն ալ բաց ձգեցինք, յետոյ մեր խանութներուն մէջ, յաճախորդներու ներկայութեան կը շարունակենք քննարկումը:

- Իսկ ի՞նչ էր ձեռնարկին նպատակը:

- Ի՞նչ նպատակ, ճանը՛մ, դուն բանէ-բանակէ տեղեակ չէ՞ս... մենք ազգասիրական մեր պարտականութիւնը կը կատարենք:

- Վերջը՞...

- Հոգ մի՛ ըներ, գարդարուած տեղեկագիր մը կը գրենք, սանկ ըրինք, նանկ ըրինք, սա ծրագրեցինք, բայց դրամ չկար, սրահ չկար, ուստի յաջորդ վարչութեան վզին պարտք դրինք կը գրենք, կը հաւատան, կը գարմանան, կը ծափահարեն ալ ու... ժողովը կը փակեն յոյժ գնահատելի համարելով մեր աշխատանքը: Ժողովէն դուրս ու վերջ քիչ մը կը կռկան, այդ ալ անօգուտ է արդէն:

- Երախտապարտ եմ ձեր անկեղծութեան, պարոն Իւղաբերեան, բայց ձեր հրաւերը պիտի մերժեմ, ցաւօք, քանի որ սովորութիւնները պահպանելու հմտութիւն չունիմ...: Սովորութիւնները խախտողն ալ ընդունելի չէ մեր միջավայրին մէջ, գիտէք...:

ԹՈՒՆ

Գեորգ Յակոբյան

Հեռաձայնային խօսակցությունը ավարտել էն ետք, Մըսթըր Էտուարտ սեղանին մօտեցավ ու հանդարտաբարոյ եւ մտերմիկ եղանակով մը սկըսավ Չէնիթին հետ զրուցել: Ան նախ Չէնիթին բարի վերադարձ մաղթեց, անոր որպիսությունը հարցուց, ստուգեց թե արձակուրդը տնեցիներուն հետ լաւ անցուցած էր, թե՛ ոչ, Սուրիոյ մէջ իր տեսածներուն գնահատականը խնդրեց, փորձեց լուրերէն իմացածները ստուգել:

Չէնիթ Էտիի հարցումներուն ետին կեղծաւորութիւն, պարզապէս տնօրէնի պաշտօնին բերումով աշակերտին որպիսութեամբ հետաքրքրուած ըլլալու եւ կամ լոկ տեղեկանք հաւաքելու հետախուզական միտումներ չնշմարեց: Ե՛ւ հարցումներուն, ե՛ւ հարցումի ձեւին մէջ ինչ որ սրտցաւ մօտեցում մը նկատեց:

Չէնիթ որոշած էր Դամասկոս-Յալէպ ճամբուն պատահած սարսափելի դէպքին մասին ոչ ոքի պատմել: Այդպէս ալ ըրաւ, միայն պատմեց, թէ ինչպէ՛ս Ծաղկա-

զարդն ու Չատիկը ամէն տարուան նման հայկական կարգով-կանոնով, ընտանեկան եւ ընկերային բարքերով եւ սովորութիւններով տօնեցին, հաստատեց որ լրատուամիջոցները չափազանցուած եւ միակողմանի կը ներկայացնեն պատահարները: Ապա անեցուց, որ լրատուամիջոցները անմիջականօրէն սուրիական տագնապը կը հրահրեն ու գայն քաղաքական ներքին տագնապէ տարածաշրջանային գերութեան բախումի՝ proxy war-ի կը վերածեն: Միեւնոյն ատեն յոյս յայտնեց, որ ամէն ինչ լաւ պիտի ըլլայ:

Էտի գարմանքով եւ գնահատանքով լսելէ ետք Չէնիթի պատմածները, իր հետաքրքրութեան տուն տուող բուն պատճառը պարզեց:

-Գիտե՞ս, Չէնիթ, իմ եղբայրը, զոյգս՝ Թոմը, իրաքեան անկծեալ պատերազմին մասնակից էր: Ան 2005-ին տուն վերադարձաւ: Բոլորս շատ ուրախացանք, որ ան ծառայութեան ընթացքին չսպանուեցաւ, վերադարձաւ ու միացաւ իր ընտանիքին, գաւազներուն: Ամիսներ անց, սակայն, ան բոլորովին փոխուեցաւ, հոգեկանը վատթարացաւ, բժիշկները ախտորոշումը կատարելով ըսին, որ ան PTSD-է կը տառապի: Այսօր, պատերազմական գօտիներէն տուն դարձողներու հինգէն մէկը հոգեկան-մտային տագնապ

կը դիմագրաւէ: Թոմն ալ շաբաթներ հոգեբուժարան մնաց, յետոյ թերափիներու հետեւեցաւ, բայց ափսոս, վերջաւորութեան անձնասպանութիւն գործեց...:

Քա՛ր լռութիւն մը տիրեց սենեակին մէջ: Չէնիթ խօսակցութեան նման գարգացումի բնաւ չէր պատրաստուած: Թոմին, որուն անձնապէս բնաւ չէր տեսած, կերպարը կ'ուրուագծուէր ուղեղին մէջ: Ուրեմն Թոմ գինուորական տարագով, արդիական գինամթերքով, Յամմըր գրահապատ կառքերու կամ թակեղու վրայ ծառայող մէկը ըլլալու էր, այն հարիւրաւոր ամերիկացի, անգլիացի եւ այլ դաշնակից ուժերու գինուորներէն, որոնք Իրաքի մէջ անէր, ոճրագործութիւն գործեցին, սուտով, կեղծիքով, ժողովրդավարութիւն հաստատելու պատրուակին տակ Իրաքը գրաւեցին, հարստահարեցին ու քանդեցին: Մէկ խօսքով՝ վայրագ, հաւանաբար մարդասպան, այլոց երկիրներխուժող ու տարածքներ գրաւող դատապարտելի անձնաւորութիւն մը ըլլալու էր Թոմ: Պատկերացում մը, կարծիք մը, որ միջինարեւելքիներուն ջախջախիչ մեծամասնութիւնը արդարօրէն կրնայ ունենալ իր երկիրը գրաւող օտար գինուորներուն նկատմամբ:

Ու հիմա, այլ իրականութեան մը առջեւ էր Չէնիթ, փաստօրէն Թոմը պէտք էր պատկերացներ որպէս սովորական մարդ, ընտանիքի ամուսին, հայր, եղբայր, ճակատագիրի բերումով բանակի մէջ ծառայող, քաղաքական եւ գինուորական հրահանգներ կատարող շարքային գինուոր մը, ծառայութեան մէջ ո՛վ գիտէ ինչպիսի տրամաներ, վախեր, սարսափելի տեսարաններ եւ ողբերգութիւններ ապրած կամ նոյնիսկ պատճառած ու որպէս հետեւանք՝ հոգեմտաւոր ծակ տագնապներէ չարչարուած ու վերջապէս անգօրութենէ անձնասպան եղած մարդ մը:

Հակասական է, չէ՞: Կացութիւն մը, տիլեմա մը, անհատական աղէտներու եւ ողբերգութիւններու լեռ մը, որ պատերազմներու թոհուրոհին մէջ գարմանալիօրէն կարծեք գետնին տակ կը մտնէ, կը կորսուի, կ'անտեսուի...:

-Եղբօրս դէպքէն ետք ու մինչեւ օրս կը պայքարիմ, որ Անգլիան պատերազմներէ գերծ մնայ, մենք պէտք է ամէն ճիգ թափենք, որ պատերազմները նուազին, նոր սերունդները այս կամ այն ծաւալապաշտական ծրագիրներուն գոհը չերթան: Կը տեսնե՞ս այս թաջուածքը թեւիս վրայ, - փօլօ գազակը վեր հանելով ցոյց տուաւ Էտի, - խաղաղութեան աղաւնի է: Իրաւունք չունինք, իրաւունք չունինք Իրաքի սխալը Սուրիոյ մէջ կրկնելու, - աչքերը թաց շարունակեց Էտի:

(շարունակելի)

«ԱՆՍՊԱՍԵԼԻ»Ն, ՈՐ ԱՅՆ-ՔԱՆ ԱՆՍՊԱՍԵԼԻ ՉԷՐ

Արիստ Կարպետյան

Այո՛, ճշմարիտ կեանքէ առնուած էր գրուած այդ բանաստեղծութիւնը: Իսկ հերոսը՝... նոյնիսկ ստորագրեալն էր...

Չեմ գիտեր ինչ պատճառով ժամը 23:00-ին մեր *ամբերի* բանալին իջաւ՝ հակառակ անոր, որ ո՛չ ջերուցիչ աշխատուցած էինք, ոչ ալ մեքենան կ'աշխատէր լուացքը քամելով իր ավարտին հասցնելու համար:

Օդը պաղ էր... Ո՞վ տրամադրութիւն ուներ երեք յարկ իջնելու, ակրայի չափ կտոր մը վեր առնելու եւ նոյն աստիճաններէն կրկին բարձրանալու համար:

Ծուլութիւն չէ... տանջանքէ մը գերծ մնալու փորձ...

Պատշգամ ելայ, փողոցը դատարկութեամբ խճողուած էր: Հոն կը սուրար ազատութեան մէջ, իսկ անձրեւի կաթիլները՝ թըփ-թըփ-թըփ ամայութեան եւ լռութեան տարածութիւնը կը չափէին: Այս բոլորը կ'ամբողջացնէին ողբերգական վիճակս:

Կը նայիմ հեռուն, բոլորին բնակարանները լուսաւոր, մերը՝ մութ, որո՞ւն հոգը, թէ մեր բանալին իջած է: Ի՛մ հոգն է միայն... ցա՛ւ ի սիրտ...

Նայուածքս կը յառեմ բանալիներու երեք յարկանի տուփիկին: Բոլոր բանալիները կարգապահ, իրենց գլուխը վեր առած, գոհունակութեամբ կը ծառայեն թաղի բնակարաններու լուսաւորումին, մինչդեռ մերը՝ տուփին հիւսիս-արեւմուտքը՝ անկիւնը նետուած, գլուխը կախ, յուսահատ՝ մեզ մութին մէջ ձգած է: Թուլամորթ...

Դուրսն եմ տակաւին... պաղ հովը գիս առանձին տեսնելով այտերս կը գգուէ: Ծանձ մ'իսկ չկայ փողոցը, ի՞նչ պիտի ընէ պաղ օդին: Հաւանաբար տաք անկիւն մը կ'աչած, թեւերը թափ տալով պաղէն պաշտպանուիլ կը փորձէ:

Բայց ահա՛, գիս դուրս պահող ճանճի չափ յոյս է, որ կը թելադրէ ձեռնածալ չմնալ...

Տղայ մը հապճեպով թաղ կը մտնէ: Ծշղած եմ արդէն թիրախս:

- Պարո՛ն, եթէ կը բարեհաճիք, մեր *ամբերի* բանալին կը բարձրացնե՞ք:

Պարոնը գլուխը կախ արագ-արագ կը քալէ՝ վայրկեան առաջ տեղ հասնելու համար:

Ու ես կրկին...

- Պարո՛ն, եթէ կը բարեհաճիք...

Այս անգամ քթին տակէն մրթմրթալով, քայլերը անելի արագացնելով թաղը կը դառնայ, ծայնս լսելով մէկտեղ ականջ չի կախեր խնորանքիս:

Իսկ խնորանքս... տակաւին

օդին մէջ կը սաւառնի, օդանաւի մը պէս, որուն վայրէջքին կայանը խորտակուած է:

Ի՞նչ ըսէի այդ մարդուն...

Կուլ տուի անոր դառն անտարբերութիւնը...

Ամբերի տուփիկներուն առջնջուող յիշատակներու շարան մը կը պարզուի երեւակայութեանս մէջ: Կը յիշեմ, երբ կ'անցնէի իւրաքանչիւր տուփիկի քովէն ու վար իջած բանալիներ կը տեսնէի, նուազագոյնը 3-4 փորձէ ետք, մէկ-մէկ վեր կը բարձրացնէի գանոնք: Օր մը, երբ իջած բանալին երկրորդ փորձէն ետք բարձրացուցի, մարդ մը հեռ-

ուէն բարձրաձայն խնդալ սկսաւ: Ի՞նչ պէտք կար այսքան խնդալու...

Ճամբաս շարունակելով կը մօտենայի իրեն, երբ ըսաւ. «*Երկու երկվայրկեան առաջ եթէ բանալին բարձրացնէիր, վերը նստած շինարարը քոնթակ պիտի ըլլար*»:

«Ծառայասէր»... վնաս հասցընելու աստիճան...

Իսկ ա՞յժմ... մէկը չեմ գտներ, որ ազնիւ գտնուի ինձի հանդէպ՝ գէթ մէկ անգամուան համար:

Պարտք չէ, որ կը ղնեմ մարդոց վզին, բայց կ'ակնկալեմ, որ ապետրախտ չըլլան:

Վայրկեաններ անց, երբ ճերմակ *Մերսես* մը թաղ կը մտնէ, ինքզինքս կը համոզեմ, որ պատշգամ մնալս արդիւնք մը տուաւ վերջապէս:

Թաղը ձիւ պայտին ձեռք առած է, իսկ տուփիկը պայտի ձախ թեւին է: *Մերսես* տը աչ թեւէն կը մտնէ ու կորածէ շրջան մը ընելով կը հասնի ձախ թեւին՝ կանգնելով տուփիկին ճի՛շդ կողքը:

«Մէկը պիտի իջնէ ու շէքը մըտնէ, կը խնդրեմ կրկին, որ բարձրացընէ... փրկուեցանք վերջապէս», կը մտածեմ միամտօրէն:

Կը նկատեմ ճերմակ ծուխը, որ անընդհատ կը բարձրանայ ինքնաշարժէն, այնպէս ինչպէս արտաշընջելով բերնէս շոգի դուրս կու տամ:

Համբերութիւնս հատնելու վրայ է, սակայն վարորդը կը շարժի կարծեք: Ինքնաշարժը սակայն կը քալէ՝ բանալիս բարձրացնող «առաքեալ»ս իրեն հետ տանելով:

Վերջապէս ինքզինքս համոզել կը փորձեմ. «*Այնքան մարդոց բանալիները վեր առած եմ, հիմա իմ բանալիս պիտի չկարենամ բարձ-*

Շար. 19 12

ՄՏԱՄԱՐԶԱՆՔ

ԽԱԶԲԱՌ (ՄՆ 280)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1									■			
2		■				■				■		
3				■					■			
4		■				■		■				
5						■				■		
6	■							■			■	
7				■								
8		■	■	■				■				
9										■		
10								■				
11			■		■					■	■	
12	■		■			■						

Հորիզոնական

- Ամբողջացնել: Համբոյր:
- Առաջին ստեղծուած կինը: Տառի մը անունը: 7001:
- Հակառակ՝ շրիտեղէն փրկուած արդար նահապետը: Ամբողջովին: Աղետի թել:
- Արական անուն: Հակառակ՝ Հալէպէն սփռուող համացանցային ռատիո:
- Աշուղ Զիւանիի երգերէն: Արարած: 4003:
- Գոյութիւն ունին: Հակառակ՝ տառի մը անունը:
- Կեղտոտ բնակարան: Յունաստանի մէջ բնակավայր:
- Չոր խոտ: Հակառակ՝ թուր:
- Քէն: Բնակարանի մէջ առանձին բաժին: Հակառակ՝ 11:
- Ստրակ: Յուցական դերանուն:
- 4400: Միացնել:
- Տառի մը անունը: յարմար:

Ուղղահայեաց

- Ասացուածքը կ'ըսէ. «..... կաթի կը նմանի, երբ լաւ պահես սեր կը կապէ, երբ շատ պահես՝ կը թթուի»: Հպարտ:
- Հակառակ՝ Սիամանթոյի ծննդավայրը: Եռանդ:
- Աստուածային:
- Հակառակ՝ 7001: Հակառակ՝ յոգնակերտ մասնիկ: Հիւսող միջատ:
- Մատողաշ: Հակառակ՝ շռայլ:
- Երաժշտական ժամանակ:
- «Ամբոխները խելագարուած» ստեղծագործութեան հեղինակը:
- Աղէկ: Հակառակ՝ 805:
- Հակառակ՝ 66: Պատշաճ: Ձայնանիշ:
- Ձայնանիշ: Հայ գուսան:
- Վերջ: Խուրճ:
- Այն հրամանատարը, որուն նուիրուած է «Արագի Ափին ծնած ընկեր» երգը:

«ԱՆՍՊԱՍԵԼԻ»Ն...

Սկիզբ՝ էջ 11

րացնել...»:

Այլ էլ չգտնելով՝ կ'իջնեմ: Տուփիկին դիմացն եմ, ձեռքս վեր կ'երկարեմ ու 1...2...3...:

Նստասենեակի տօնածառին մարած լոյսերը կրկին կը վառին կը մարին՝ զիս համոզելով, որ կեանքի աստիճանները բոլորն ալ երկու ուղղութեամբ են: Ելլելուն հետ միշտ կայ նաեւ իջնելը:

Իսկ դո՞ւն, սիրելի՛ ընթերցող, որ

տարուեցար «Անսպասելի»ի առաջին տուններուն մէջ զգացական աշխարհով, կարծելով որ սիրոյ պատմութիւն մը ըլլայ...

Ո՞վ «Պաղ օր»ին, մէկ օրուան մէջ, «Մէկը» կը սիրէ եւ «Երկրորդն ալ» քիչ չանցած: Իսկ «Մէկը» երբ մէկնի, «Այնտեղ գամուած» երկրորդին կը սպասէ:

Ժողովուրդ, որ զգացումներով կը տարուի
 Չեմ մեղադրեր զիկը
 Չի մեր արեան մէջ կը շրջի
 Բայց ամբէ՛րն էր, ամբէ՛րը..

Պատրաստեց Մարինա Զիւրոշեան-Պողիկեան

ՍՈՒՏՈՔՈՒ (ՄՍ 280)

Տեղադրէ՛ (1-9) թուանշանները (9x9) քառակուսիներուն մէջ այնպէս, որ իւրաքանչիւր հորիզոնական եւ ուղղահայեաց տողի մէջ, ինչպէս նաեւ (3x3) տուփիկի մէջ մէկ անգամ արձանագրուին:

		9	4		6	5		
	5				7	4	9	
					1	7		
					2	9	5	
5	1	8						
	7		6		8	3		1
		9			4			
	4	7					1	3
			3	9		8	7	

ՊԱՅՈՒԱԾ ԲԱՌ (ՄՊ 51)

Գերզ Էմիլի ստեղծագործութիւնները ջնջելով գտէ՛ք պահուած բառը: Պահուած բառը 10 տառերէ բաղկացած Էմիլի ստեղծագործութիւններէն մէկը կը ներկայացնէ:

է	է	ճ	ա	մ	բ	ա	յ	հ	ն
բ	բ	չ	է	դ	ա	ւ	բ	ճ	ա
կ	է	ս	հ	ա	յ	ա	յ	ա	խ
ո	ւ	շ	ա	բ	պ	ը	ա	մ	ա
ւ	ա	ա	է	ա	բ	է	ւ	բ	շ
ա	ն	տ	ն	է	կ	մ	է	ո	ա
ն	ի	ա	ս	ն	է	բ	բ	բ	ւ
ո	ճ	յ	ն	ո	բ	ք	ժ	դ	ի
բ	ո	է	շ	ա	ք	է	ի	ը	դ
լ	ը	ս	ա	ս	տ	ո	ւ	ա	ծ

«Երեանի Լոյսերը», «Երկու Ճամբայ», «Նոր Ճանապարհ», «Նախաշաւիղ», «Յաւերթի Ճամբորդը», «Շաքէ», «Ես Հայ Եմ», «Շատ Չեղա՞ւ Աստուած», «Նորք»

ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

ԽԱԶԲԱՌ (ՄՆ 279)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	q	ju	ն	կ	ի	ծ	ա	ո	ա	հ	
2	ա	բ	ա	բ	ա	տ		բ	բ	բ	է
3	ն	կ	ա	բ		փ	ա	ի	բ		
4	q	բ		ն	փ	ի	ն	չ	ա		
5	է	ա	ն		տ	բ	ա		լ	ա	ն
6	q	ո	ւ	տ		ա	պ	բ	ի	լ	ն
7	ո	ս	ո	ի		ն	ւ		ա	յ	ս
8	ւ	ճ	ա		ն	ւ	ո	բ		է	
9	բ	ւ	ա		ճ	ա	դ		ա	ւ	բ
10		բ	ա		է	ի		q	ո	բ	q
11	ա	բ	ա	հ	է	տ		լ	ի	ա	է
12	ի	ո	յ	ա	ն	ա	լ		ն	օ	ո

ՍՈՒՏՈՔՈՒ (ՄՍ 279)

4	7	2	5	6	3	1	8	9
5	1	9	4	8	2	6	3	7
6	3	8	9	7	1	5	4	2
1	6	7	8	5	4	2	9	3
3	9	4	2	1	7	8	5	6
2	8	5	3	9	6	4	7	1
8	5	1	6	3	9	7	2	4
7	4	3	1	2	5	9	6	8
9	2	6	7	4	8	3	1	5

ՊԱՅՈՒԱԾ ԲԱՌ (ՄՊ 49)

Պահուած բառը՝ «Լոյս Առաւօտի»

ԻՆՉ ԿՐՄԵՆ ԱՍՏՂԵՐԸ

ԽՈՅ
Չաճելի ժամեր պիտի անցընեք ձեր ընկերներուն եւ հարազատներուն ներկայութեան: Նախապէս կուտակուած ընկերային հարցեր պիտի լուծուին:

ՑՈՒԼ
Նոր ծրագիր մը, գործակաճ էք, յաջողութեամբ պիտի պսակուի: Լարուած մթնոլորտէ ու բացասական միտքերէ գերծ պահեցէք դուք ձեզ:

ԵՐԿՈՒՐԵԱԿ
Ձեր աշխատանքին մէջ փորձառու օգնականներու կարիքը ունիք: Դրական շրջան մըն է, ձեռնաձայլ մի' մնաք եւ որոնեցէք նման օգնականներ:

ԽԵՑՂԵՏԻՆ
Ձեր միջավայրին ուշադրութեան առարկան պիտի դառնաք այս օրերուն: Ուստի զգոյշ եղէք եւ զուսպ, չափազանց խանդավառութիւնը կըրնայ սխալներու առաջնորդել ձեզ:

ԱՌԻԾ
Դժուար օրեր պիտի դիմագրաւէք այս շաբաթավերջին, հետեւաբար համբերութեամբ զիսուեցէք:

ԿՈՅՍ
Պատասխանատուութեամբ մօտեցէք ձեզի վստահուած աշխատանքներուն: Յարգանք պարտադրելը անձնական օրինակով պէտք է իրագործէք:

ԿՇԻՈՔ
Այս շաբաթ ուրախ պահեր պիտի ապրիք: Սէրը ցոյց պէտք է տալ վարուելակերպով ու անկեղծ արտայայտուելով:

ԿԱՐԻՃ
Անընդհատ մի' քննադատեք ձեր շուրջիները: Ձեր հարցերը թող չթափանցեն ձեր ընկերային յարաբերութիւններուն դաշտը:

ԱՐԵՆԱՈՐ
Ընթերցասէր էք, քննական միտք ունիք: Ուստի ամէն ջանք ի գործ դրէք դաստիարակչական ձեր առաքելութիւնը լաւագոյնս իրականացնելու:

ԱՅԾԵՂՋԻՐ
Տնտեսական որոշ դժուարութիւններ պիտի ունենաք, անհրաժեշտ է նոր գործի ձեռնարկել եւ ձեր եկամուտը բազմացնել:

ՋՐՅՈՍ
Ձեր հարազատներէն մէկուն յաջողութեան լուրը պիտի ստանաք եւ ուրախ պահեր ապրիք: Քաջալերեցէք զինք եւ օգնեցէք, որ ճշդէ իր գործի ապագայ ուղին: ձեռնաձայլ մի' մնաք:

ՁՈՒԿ
Գործի անյաջողութիւն մը կրնայ ընկճել ձեզ ժամանակաւորապէս: Յառաջիկայ օրերուն, սակայն, աշխատանքի նոր հորիզոններ պիտի բացուին ձեր դիմաց:

2019-Ի ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ

Յուրտ եղանակը սկսած է, բոլոր երիտասարդ կիները կը մտածեն գնել նորաձեւ եւ հրապուրիչ հագուստներ:

Իւրաքանչիւր եղանակի նորաձեւութեան վարպետները կ'առաջարկեն շատ հետաքրքրական տարբերակներ, որոնք կը գանազանուին իրենց ոճով, ձեւով եւ գոյնով:

Բացի դասական տարբերակներէն, որոնք կը մնան օգտագործելի, անկախ նորաձեւութեան միտումներու փոփոխութիւններէն, 2019-ի նորաձեւ հագուստները հետեւեալները կը համարուին.
-Մեծածաւալ բաճկոն
-Մեծ կրճակներով պաշտօնական զգեստներ
-Շալեր
-Ռազմական տարազներու գոյներով ու ձեւերով հագուստներ
-Փայլուն քարերով զարդարուն կերպասներ
-Բնական կամ արհեստական մորթով հագուստներ
-Երկար փէշեր

-Դեղին, մանանեխի գոյնով հագուստներ՝ յարմարելու տարուան խորհրդանշին:

Ընդհանրացած են յատկապէս բնական մորթով կարուած բաճկոնները, որոնք իսկապէս շքեղ տեսք կու տան կանանց: Վերարկուներուն հասակը չափազանց երկար է: Վերարկուները իրենց լայնքով կը յարմարին այլազան հագուստներու:

Անոնց հետ անհրաժեշտ է նաեւ բարձր կրունկով կօշիկներ, ընդհակառակն՝ կոշտ կօշիկները ընդհանրացած են այս տարի:

Ընդհանրացած են շաքարագոյն, աւազի գոյն, մուգ կանաչ, մուգ կապոյտ, դեղին, նարնջագոյն, որոնց շարքին սեւ եւ շագանակագոյն սովորական գոյներով բաճկոնները:

Ձմեռնային կանացի կաշի կօշիկները շատ գրաւիչ են, անոնք յատուկ շքեղութիւն կը պարգեւեն քալուածքին:

Ամէն պարագայի, նորաձեւ բաճկոններու գոյները չեն սահմանափակուած, ուստի իւրաքանչիւր երիտասարդ կին կրնայ ընտրել իր նախասիրած գոյնը:

ԸՆՏՐԵՑԷՔ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԷՆ ՄԷԿԸ ԵՒ ԲԱՑԱՅԱՅՏԵՑԷՔ ՁԵՐ ՆՈՓԵԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

1. Ձեզի համար ամենակարեւորը յարմարին է: Կարելի է կը համարէք հանգիստ, խաղաղ միջավայրի մէջ աշխատիլը, լուրջ ջանքեր կը թափէք գանազան հանգամանքներու յարմարելու համար: Թեւեւ անսպասելի փոփոխութիւնները կրնան հարցի վերածուիլ ձեզի համար, սակայն այս պարագային եւս կը յարմարիք իւրաքանչիւր փոփոխութեան: Կը գերադասէք հանգիստ կեանքը:

2. Ազատութիւնը առաջնահերթութիւն է ձեզի համար: Կ'ուզէք միշտ յարգուած ըլլալ, ուրիշէ կախեալ ըլլալ չէք փափաքիր բնաւ: Ինքնավստահ էք, ձեզի հաճելի կը թուի երբ ձեր շրջապատը կը հիանայ ձեզմով: Միշտ կը հասնիք ձեր փափաքներուն:

3. Մեծ ուշադրութիւն կը դարձնէք ձեր զգացական աշխարհին: Չգացական էք: Այնպիսի անձ մըն էք, որ կը ցանկայ միշտ սիրել եւ սիրուած ըլլալ: Առատաձեռն էք, մարդիկ կը սիրեն ձեզ: Թոյլ մի տաք որ ճակատագրի հարուածները ձեր զգացական աշխարհը մթազնեն:

4. Առաջնահերթութիւն կու տաք հաճոյքներուն ու ժամանցին: Կը սիրէք եռուն կեանքը, կ'ըմբռնէք, որ մարդ միայն մէկ անգամ կ'ապրի, ուստի պէտք է լիիրաւ կեանք ապրի: Կը սիրէք նորութիւնները, կը վայելէք ամէն բան, որ կ'երջանկացէ ձեզ: Մի' մոռնաք անոնց, որոնք միշտ ձեր կողքին գտնուած եւ օգնած են ձեզի:

5. Նուիրուած ըլլալը շատ կարեւոր է ձեզի համար: Դուք ձեզ ամբողջութեամբ կը նուիրուիք այլոց: Ձեզի միշտ կարելի է վստահիլ: Բայց երբ որեւէ մէկէն յուսահար ըլլաք վերջ կու տաք անոր հետ ձեր յարաբերութեան:

6. Ձեզի համար ամենէն կարեւորը անձնական ներուժն է: Չէք սիրեր շրջապատին հետ շփումը, բայց միշտ պատրաստ էք օգնելու անոնց, որոնք օգնութեան կարիք ունին:

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԴԱՇՆԱԿՅՈՒԹԻՒՆԸ...

Սկիզբ՝ էջ 5

գործեր ծրագրել եւ գործադրել, սակայն անոնք դաշնակցական գործ եւ յղացում չեն համարուիր, եթէ կը հակասեն Ընդհանուր ժողովի գծած ուղղութեան, որոշումներուն եւ ասանդուրութեան:

գ. - Միայն Ընդհանուր ժողովն է, որ հիմք ունենալով բոլոր դաշնակցականներու առաջադրանքները՝ կը մշակէ, կը կազմէ ու կը հաստատէ ԶՅԴ Ծրագիրն ու Կանոնագիրը, որոնք պարտադիր կը դառնան բոլոր դաշնակցականներուն, դաշնակցական ժողովներուն եւ մարմիններուն: Որեւէ այլ ժողով, մարմին կամ շրջան չի կրնար իր սեփական ծրագիրն ու կանոնագիրը ունենալ, եթէ անոնք կը հակասեն ԶՅԴ Ընդհանուր ժողովի որոշեցած ծրագրային ու կանոնագրային սկզբունքներուն:

դ. - Ամեն դաշնակցականի, դաշնակցական մարմինի եւ ժողովի ընթացքը պէտք է համընկնի ու համապատասխանէ Ընդհանուր ժողովին ճշդած ուղղութեան: Իսկ Դաշնակցութեան Ընդհանուր ժողովը իր ընթացքը կ'որոշէ ազատ եւ անկախ: Իր այս որոշումին մէջ «Նա յենում է իր անդամների իմացական կարողութեան եւ փորձառութեան, լսում է բոլոր շրջանների ու մարմինների կարծիքն ու տրամադրութիւնը, նկատի ունի ամենքի պահանջն ու դիտողութիւնը, բայց ենթակայ չէ նրանց»: (Աղբալեան, Նոյն):

ե. - Բոլոր դաշնակցականները եւ մարմինները պատասխանատու են իրենց գերադաս մարմիններուն եւ ժողովներուն: Սակայն «միմիայն Ընդհանուր ժողովն է, որ պատասխանատու չէ ոչ ոքի առջեւ: Նրա դատաւորը հայոց պատմութիւնն է, միևնույն մարմինների եւ ընկերների գերագոյն դատաւորը Ընդհանուր ժողովն է»: (Աղբալեան, Նոյն):

Արդ, ԶՅԴ Ընդհանուր ժողովը «բուն իսկ Դաշնակցութիւնն է, նրա միտքն ու կամքը: Նա Դաշնակցութիւնն է իր ներկայ կազմով եւ անցեալ պատմութեամբ»: Այս գերագոյն ժողովին ներկայ են ոչ միայն բոլոր դաշնակցականները, այլեւ հոն կը շնչեն Դաշնակցութեան «հազարաւոր հերոսների եւ նահատակների յիշատակը»: (Աղբալեան, Նոյն):

Երբ աւարտած է Դաշնակցութեան Ընդհանուր ժողովը, անոր վճիռները վերջնական են ու անառարկելի՝ հետեւող քառամեակին համար, այսինքն՝ մինչեւ յաջորդ ԶՅԴ Ընդհանուր ժողովը: Անոր աւարտին կը դադրին «բոլոր ինքնասիրութիւններն ու յաւակնութիւնները»: (Աղբալեան, Նոյն):

Առ այդ, կը սկսի դաշնակցական գործի նոր փուլ՝ իրագործելու համար ԶՅԴ Ընդհանուր ժողովին որոշումները, վճիռները եւ գծած ուղին, որոնք կը հանդիսանան բոլոր դաշնակցականներուն կամքն ու պարտաւորութիւնը:

ԶՅԴ Ընդհանուր ժողովը բուն իսկ Դաշնակցութիւնն է, որովհետեւ ան կ'իմաստաւորէ ու կը հաստատէ Դաշնակցութեան գոյութիւնը՝ ի

սպաս Զայաստանի ու հայութեան դատին, որոնք պատուանդանը կը կազմեն Դաշնակցութեան գաղափարական նպատակներուն եւ գործնական աշխատանքներուն: Եւ ինչպէս Ռուբէն Տէր Մինասեան կը բացատրէ («ԶՅԴ կազմակերպութիւնը»), այդ գոյութեան չորս անփոփոխելի հիմքերն են.

- 1) Զայութեան պահպանում
- 2) Զայաստանը՝ հայութեան
- 3) Ուժ եւ կազմակերպութիւն
- 4) Արդար աշխատանք

Մեկնելով այդ չորս հիմքերէն՝ յաջորդական եւ յառաջիկայ ԶՅԴ Ընդհանուր ժողովները կը շարունակեն որոշել ու գործել դաշնակցական կազմակերպութեամբ կերտելու հայութեան ուժը՝ ամբողջական Զայաստանի եւ ամբողջական հայութեան համար: Այդ ճանապարհի ծրագրումին եւ գործադրումին մէջ Դաշնակցութեան Ընդհանուր ժողովը կ'առաջնորդուի եռագոյն դրոշով, որուն վրայ գրուած է «Լեռնային Դարաբաղ, Նախիջեան, Ախալքալաք՝ մէկ կողմէ եւ Տաճկահայաստանի գաւառներ՝ միւս կողմէ, որոնք պիտի միացուին բուն հայրենիքին» (Ռուբէն Տէր Մինասեան, Նոյն):

ԿԵՆՑԱԴԱՅԻՆ...

Սկիզբ՝ էջ 8

Կենցաղային շատ մը գիտելիքներու, տարրական սկզբունքներու ուսուցումը, ինչպէս՝ հասարակական վայրերու մէջ անփափկանակատորէն բարձրածայն չխօսիլը, չարմուկելը, գրուցակիցին խօսակցութիւնը չընդհատելը, կիներ մեծարելը եւ հաւաքական միջավայրին մէջ անոնց նախապատուութիւն ճանաչելը, հերթն ու տեղը տարեցներուն գիշիլը, հազալու պարագային բերանը փակելը, սննդապատառը գոց շրթունքներով ծամելը, հեղուկներ ուշադրութեամբ ու քաղաքավարութեամբ ըմպելը եւ այլ բազում սկզբունքներ... ուսուցիչին հայեցողութեան ու կարողութեան վստահուած է: Իսկ ուսուցիչը արդեօք տէ՛ր է իր պարտականութեան, լիարժեքօրէն կը կատարէ՞ իրեն վերապահուած դաստիարակչական աշխատանքը... Այս բոլորին դրական պատասխանը կախեալ է աշակերտի բարեբախտութենէն:

Այս առնչութեամբ՝ որպէս առժամեայ, հանգրուանային լուծում, կարելի է գէթ կենցաղավարական թէ վարքային կանոններու մասին հիմնական ծանօթութիւններ ներփակող պրոշիւրներ, ամփոփագրեր հրատարակել եւ դաստիարակ ուսուցիչի, դասուցիկ կամ ուսմանցվարի տրամադրութեան յանձնել, որպէսզի ամեն անգամ որ կարելիութիւնը կամ առիթ ստեղծուի՝ յարմար տնօրինումներով ու ժամանակացոյցով անոր բովանդակութիւնը մատուցուի աշակերտութեան:

Պետական թէ ազգային-կրթական պատասխանատու մարմիններ թէեւ չեն հերքեր հարցի հրատապ առկայութիւնն ու անոր դարմանման անյետաձգելի կարեւորու-

թիւնը, նաեւ հակառակ այն իրողութեան, որ այդ խնդիրը ծանօթ է պատկան շրջանակներուն եւ անոր լուծումը պարզ ու հասանելի բոլորին, այսուհանդերձ՝ ցարդ իրողութենէն ոչինչ փոխուած է, խրախուսիչ եւ յուսադրող ոչ մէկ տեղաշարժ արձանագրուած է, որովհետեւ ոչ ոք մտահոգուած է տիրող անմխիթար կացութեամբ, իսկ աննախանձախնդրութիւնն ու անտարբերութիւնը՝ համատարած ու շլատիչ երեւոյթի վերածուած:

ՎԵՐԱԳԾՈՒՈՒՂ

Սկիզբ՝ էջ 16

Ներքը իւրաքանչիւր ելոյթի կը մարմնաւորեն բեմագրութեան յատուկ տիպարները:

Սոնա քառամեայ ներկայացումներով հանդէս կու գայ նախ Զալէպի մէջ, կը հարստացնէ մեր փոքրերուն երեւակայութիւնը՝ գաւոնք փոխադրելով երգով, պարով, պատմութեամբ, թատրոնով եւ Նոյնիսկ հարթօքով հարստացած հեքիաթային աշխարհի մը:

Սոնայի երգեցիկ թատերախաղերուն արձագանգը կը հատէ Զալէպի սահմանները: 2018-ին շրջապտոյտ մը կը կազմակերպուի դէպի Սուրիոյ այլ քաղաքներ:

Զամազգայինի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութեան նախաձեռնութեամբ եւ Ռատիօ Երագի համագործակցութեամբ խումբը նախ կը մեկնի Լաթաքիա, կը հիւրընկալուի տեղւոյն Զամազգայինի «Վահան Նաւասարդեան» մասնաճիւղին կողմէ:

«Արարատ» սրահէն ներս խումբը հանդէս կու գայ՝ մեծ խանդավառութիւն ստեղծելով հանդիսականներուն մօտ:

Մեծ ընդունելութեան արժանացած Սոնան յատկապէս մանուկներուն սրտերը կը գրաւէ:

-Օ՛, աս մեծ մաման նորէն քնացաւ...

Սրահի նստարաններէն բարձրացած մանուկի մը ձայնն էր: Ներկայացումէն յափշկատուած, դերակատարներուն հետ կ'ապրէր իւրաքանչիւր պահ: Բեմն ու սրահը կը միախառնուէին: Անմոռանալի կը մնար յատկապէս ներկայացման այն պահը, երբ մանուկներ ծունկի եկած, իրենց թաթիկները միացուցած, Սոնային եւ խումբին հետ կ'աղօթէին: Մանկական բերդը ներքուստ գրաւուած էր... Սոնան յաջողած էր թռիչք տալ մանուկներուն երագներուն:

Յաջորդ օրն իսկ, Սոնային խումբը իր ճամբան կը շարունակէ դէպի մայրաքաղաք Դամասկոս: «Ամիրեան» սրահէն ներս խումբը անգամ մը եւս գրկաբաց ընդունելութիւն կը վայելէ, այս անգամ Զամազգայինի «Ալետիս Ահարոնեան» մասնաճիւղին կողմէ:

Զամազգայինի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութեան եւ Ռատիօ Երագին համագործակցութեամբ, Սոնայի այս ելոյթներուն մուտքը ազատ յայտարարուած էր:

Ներկայացումներուն դրական արձագանգին արդիւնքով, սուրիական պատկերասփիւռի կայաններէն մէկը հարցազրոյցի կը հրաւիրէ Սո-

նան: Ան հիւրընկալուելով կայան, կը խօսի Ռատիօ Երագի հետ հայերէն եւ արաբերէն ներկայացումներու ապագայ իր ծրագիրներուն մասին:

Սոնա, իր խումբով, բոլորին հրաւերին սիրայօժար կ'ընդառնա՝ նոր գոյնով, երջանիկ պահերով կը հարստացնէ մանուկներուն ներաշխարհը եւ մայրական սիրով ժպիտ կը բաշխէ անոնց:

Պատերազմի վատ ազդեցութիւնը մեղմացնելու եւ մանուկներուն ուրախ պահեր պարգեւելու համար որքան կարելոր են նման նախաձեռնութիւններ՝ հայ մանուկին պարգեւելու երջանիկ մանկութիւն, մշակելու անոր գեղարուեստական ճաշակը, որպէսզի ինքնավստահ եւ անկաշկանդ քայլերով յառաջանայ իր մանկական անսահման աշխարհին մէջ:

Թեւ Սոնայի ներկայացումներուն նախորդած են մանկական թատերգութիւններ, մանկապատանեկան երգչախումբեր, պարախումբեր, այնուամենայնիւ Սոնայի ներկայացումներուն մէջ այս բոլորը միախառնուած եւ պատմութիւններով համեմուած են: Այս իմաստով ան մեր բեմերը գարդարող առաջին խումբը կը հանդիսանայ:

Մեր փոքրիկներուն ե՛ւ ուրախ, ե՛ւ դաստիարակիչ պահեր պարգեւելու լաւագոյն միջոցներէն մէկն ալ նման ներկայացումներու կազմակերպումն է:

ԿԻՐՕ ՄԱՆՈՅԱՆ...

Սկիզբ՝ էջ 1

Նկատմամբ, նորութիւն չեն: Այսօր, Սուրիան, սուրիական հողերը թուրքիոյ գլխաւոր թիրախն են: Նկատի ունենալով թուրքիոյ իշխանութիւններու նոր-օսմանական քաղաքականութիւնը, որուն համաձայն պէտք է վերականգնի թուրքիոյ ազդեցութիւնը ժամանակին Օսմանեան կայսրութեան մաս կազմած, իսկ այսօր հարեան երկիրներուն մաս կազմող տարածքներուն վրայ, պէտք է մտահոգիչ համարել թուրքիոյ Սուրիա ներխուժումը երկարաժամկետ նպատակներ ունի: Իսկ անմիջականօրէն, պէտք է ենթադրել, որ թուրքիոյ իշխանութիւններու տագնապի սկզբնական շրջանին ունեցած վարքագիծը կրնայ կրկնուիլ: Այսինքն, կրկնել այն ինչ, որ թուրքիա կամ իր հովանաւորութեան տակ գտնուող Սուրիոյ, յատկապէս Զալէպի եւ շրջակայքին մէջ գործող ահաբեկչական խմբաւորումները ըրին՝ կողոպտեցին սուրիացիներուն պատկանող գործարանները, գողօնք փոխադրեցին թուրքիա, ապա՝ այդ տարածքները դարձուցին ռմբակոծումներու եւ բախումներու թիրախ, ինչ որ պիտի ենթադրէ նոր տեղահանումներ տեղւոյն բնակչութեան, նոր գոհեր, նոր մարդկային ողբերգութիւն:

«Գ. - Կը հաւատանք, որ նման երեւոյթներուն դէմ կրնայ դնել ու պիտի դնէ բնականաբար, սուրիական բանակը՝ իր դաշնակիցներուն գործակցութեամբ, վերահսկողութեան տակ առնելով Սուրիոյ հիւսիսային շրջանը, գործակցելով տեղւոյն բնակչութեան բոլոր բաղադրիչներուն հետ:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

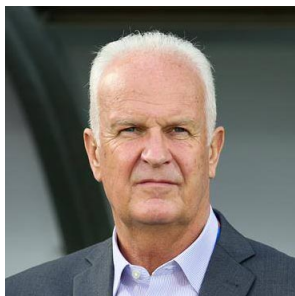

Պատրաստեց Ռաֆֆի Միլախեան

ՏԵՂԱԿԱՆ

ՍՈՒՐԻՈՅ ՖՈՒԹԳՈՒԼԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ (ՖԵՏԵՐԱՍԻՈՆԸ) ԴԱՐՈՒՅՑՈՒՑ ՊԵՐՆԱՐՏ ՇՅԱՆԿԵՆԸ

Ասիոյ 2019-ի ախոյեանական մրցումներու ընթացքին Սուրիոյ ֆուտպոլի հաւաքականը առաջին երկու մրցումներուն ձախողութեան մատուցելէ ետք, Սուրիոյ ֆուտպոլի Դաշնակցութիւնը (Ֆետերասիոնը) որոշեց խումբի գերմանացի մարզիչ Պերնարտ Շթանկէնը դադարեցնել իր պաշտօնէն: Անոր փոխարինեց հաւաքականի նախկին տեղացի մարզիչ Ֆաճր Իպրահիմ:

Սոյն մրցումներուն, Սուրիոյ հաւաքականը իր առաջին հանդիպումը ունեցաւ Պաղեստինի կազմին դէմ: Թեւ հանդիպումին տիրապետող սուրիացիները եղան, բայց անոնք դժուարութիւն ունեցան հասնելու մրցակիցին դարպասին եւ ճակատումը իր ակարտին հասաւ 0 - 0 հաւասար արդիւնքով: Երկրորդ մրցումին սուրիացի բոլոր խաղողները ձախող խաղարկութիւն ցուցաբերեցին եւ զիջեցան Յորդանանի կազմին: Առաջին կիսախաղին մրցակիցը յաջողեցաւ երկու առիթներով ցնցել Ալմայի դարպասը, իսկ երկրորդ կիսախաղին ան կրցաւ տիրապետել խաղարկութեան եւ իշխել արդիւնքին: Խաղը իր ակարտին հասաւ 2 - 0 հաշիւով: Սոյն մրցումէն կէս ժամ ետք, ֆետերասիոնը պաշտօնապէս յայտարարեց գերմանացի մարզիչին հեռացումը եւ Լոր մարզիչին անունը: Վերջինս յաջորդ օրն իսկ ժամանեց Իմարաթ եւ ստանձնեց խումբի մարզիչի պաշտօնը:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

ԷՆՏԻ ՄԻՐԵՅ ՊԻՏԻ ԶՐԱԺԱՐԻ ԱՐՅԵՍԱՎԱՐԺ ՄԱՐԶԻՉԻ ԱՍՊԱՐԷՉԷՆ

Անգլիացի թենիս խաղող Էնտի Միրեյ մամլոյ ասուլիսի մը ընթացքին յայտարարեց, թէ հա-

ւանական է, որ Աւստրալիոյ թենիսի Կրան-21 Էմի միջազգային բաց մրցաշարքին մասնակցութիւնը ըլլայ իր արհեստավարժ ասպարեզին վերջին խաղը եւ թէ ան մտադիր է հեռանալ թենիսէն: 31

տարեկան Միրեյ վերջին շրջանին տառապեցաւ գանազան անհանգստութիւններէ: Անոր առողջական վիճակը լաւ է: Նախորդ տարեշրջանի սկիզբը ան ենթարկուեցաւ վիրաբուժութեան: Անգլիացի խաղողը 2018-ին մասնակցեցաւ 12 մրցումի՝ արձանագրելով 8 յաղթանակ: Մամլոյ ասուլիսի մը ընթացքին ան չկրցաւ զսպել իր արցունքները:

ՀԻԿՈՒՆ Կ'ՈՒՉԷ ԼԵՔԷ ՄԻԼԱՆԸ

Իտալիոյ Միլան խումբի մարզիչ Կաթոգոն թղթակիցներուն հետ հանդիպումի մը ընթացքին յայտնեց, որ 31 տարեկան յարձակողական խաղող Հիկուին, որ մէկ տարուան վարձքով քանի մը ամիս առաջ Իւվէնթոսէն միացաւ Միլանին, փափաք յայտնած է լքելու խումբը: Ըստ մարզի-

չին, Հիկուինի որոշումը հաստատ է եւ դժուար է անոր կարծիքը փոխել տալ ու զինք պահել Միլանի մէջ:

Մարզիչը յայտնեց, որ խումբը կարիք ունի Հիկուինի աշխատանքին, սակայն երբ պահը հասնի եւ ինք վերջնականապէս որոշէ լքել խումբը, մենք կը յարգենք իր որոշումը: Ըստ տարածուած տեղեկութիւններուն, Հիկուին համաձայնութիւն գոյացուցած է անգլիական Չելսի խումբին հետ, որուն մարզիչին հետ նախապէս գործակցած է Իտալիոյ Նափոլի խումբին մէջ:

Աւելցնենք, որ Հիկուինի մէկ տարուան վարձքն է 18 միլիոն եւրօ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՏԻԳՐԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ՊԱՐԱԳՆՈՒՄԻ ԴԻՐԵՆ ԿՐԱՅ ՅԱՅՏՆՈՒՅԱՒ

Կիրակի, 13 Յունուարին, Տիգրան Պետրոսեանի անուն ճատրակի տան մէջ տեղի ունեցան Հայաստանի ճատրակի տղոց 79-րդ ախոյեանութեան 2-րդ փուլի հանդիպումները:

Տիգրան Պետրոսեան, որ արձանագրեց իր երկրորդ յաջորդական յաղթանակը, կը գտնուէր պարագլուխի դիրքին վրայ՝ ապահովելով առաւելագոյն 2 կէտը: Անոր ետին կը գտնուէին 2աւելն Անդրեասեան եւ Արման Փաշիկեան, որոնք ունէին 1,5-ական կէտ:

Այս փուլին յաղթանակ արձանագրեցին նաեւ Հայկ Մարտիրոսեան եւ Սամուէլ Տեր Սահակեան:

Յառաջիկայ օրերուն տեղի ունեցան 3-րդ փուլի հանդիպումները:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԴԵՍԵՐ

Պատրաստեց Պետիկ Աշոտեան

ԿԱՐԷՆ ԽԱՀԱՆՈՎ. ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ԴԵՍԵ ՍԸ

Կարեն Խաչանով 22 տարեկանին արդէն ինքզինք պարտադրած էր համաշխարհային լաւագոյն խաղերուն մէջ, լուրջ մրցակիցը դառնալով շատ մը հանրաճանօթ խաղողներու: Ան նախորդ տարի մարզական աշխարհի ուշադրութեան կեդրոնը յայտնուեցաւ, երբ Փարիզի «Մասթըրզ»-ի ակարտական խաղին կրցաւ յաղթել համաշխարհային թենիսի խաղողներու վարկանիշերու ցուցակի առաջին դիրքը գրաւող

սերպիացի Նովաք Ճոքովիչին եւ տիրանալ մըրցումի բաժակին:

Կարեն Խաչանով, ծնած է 21 Մայիս 1996-ին, Մոսկուա: Հայրը Աբգար Խաչանով, բարձր մակարդակի ձեռնագնդակի (վոլէյպոլ) խաղող եղած էր, սակայն ան հեռացած է մարզական կեանքէն բժշկութիւն ուսանելու համար: Մայրը՝ Նաթալիան, եւս բժշկական համալսարանի աշակերտուի էր եղած է: Խաչանով նշանաւոր է իր հանդարտութեամբ եւ զգացումներն ու արտայայտութիւնները զսպելու յատկութեամբ: Ան թեւ ամենէն լայն ժպիտին տերը չէ թենիսի դաշտին

մէջ, սակայն երբ թենիսի ռաքեթը իր ձեռքն է, կը վերածուի փոթորկոտ անձի մը, որ կը վերացնէ դիմացը կանգնող ամեն պատնէշ ու կը սլանայ դէպի յաղթանակ: Ան նշանաւոր է նաեւ իր անակնկալ շարժումներով, որոնք անակնկալի կը մատնեն մրցակիցը դաշտին մէջ: Նման շարժումներ դժուար են 198 սմ. հասակ ունեցող թենիս խաղողի մը համար, սակայն ոչ Կարենի: Կարեն, որ 3 տարեկանին սկսած է թենիս խաղալ, 12 տարեկանին արդէն որոշած էր ըլլալ մասնագետ խաղող: Ան հարցազրոյցի մը ընթացքին ըսած է. «Ես ծնած եմ Մոսկուա, բայց արմատներով հայ եմ թէ հօրս, թէ մօրս կողմէն: Մեծ հայրս ծնած եւ մեծցած է Երեւան: Տարիներ անց ընտանիքիս հետ տեղափոխուած եմ Մոսկուա: Սօրս կողմէ մեծ հայրս նոյնպէս արմատներով հայ է»:

Երկուշաբթի 21/1	Երեքշաբթի 22/1	Չորեքշաբթի 23/1	Հինգշաբթի 24/1	Ուրբաթ 25/1	Շաբաթ 26/1	Կիրակի 27/1
-1° 10°	1° 10°	3° 11°	2° 11°	3° 11°	3° 11°	3° 11°

ԲԵՐԻՈՅ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԷՆ ՆԵՐՍ ԸՆԹԵՐՅՈՒԵՅԱԼ ՆՍՕՏՏ ԱՐԱՄ Ա.-Ի ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱՐՈՒՆ ՀՈՂԱԿԱԳԻՐԸ

Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետին տնօրինումով 2019 թուականը հռչակուեցավ «Հայ Մամուլի Տարի»:

Ընկալելով սովորութեան համաձայն, բացուող Նոր տարուան բարեպատեհ առիթով, Վեհափառը այժմեական նիւթ մը մեր ժողովուրդի ուշադրութեան առարկան կը դարձնէ:

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան հովանիին ներքեւ գործող բոլոր թեմերէն ներս Վեհափառ Հօր հռչակագիրը փոխան քարոզի կը կարդացուի:

Արդարեւ, Կիրակի 13 Յունուար 2019-ին, Բերիոյ Հայոց Թեմի եկեղեցիներէն ներս կարդացուեցաւ Հռչակագիրը:

Հալէպի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ, յընթացս Ս. Եւ Ամահ Պատարագի, Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Շահան Սրբ. Արք. Սարգիսեան կարդաց հայրապետին հռչակագիրը, որ լուսարձակի տակ կ'առնէ հայ մամուլին իմաստը, արժեքը, պատմականը, դիմագրաւած դժուարութիւնները, մարտահրաւերները, լրատուական ասպարէզին կարելութիւնը, գիրին եւ գրականութեան իւրայատուկ ազդեցութիւնը եւ ի վերջոյ ցուցմունքներ եւ թելադրութիւններ՝ արժեւորելու համար «Հայ Մամուլի Տարին»:

Թող հայ մամուլը ընդմիշտ տարածուի, ի խնդիր հայապահպանման եւ հոգեմտաւոր ու հայկական արժեքներու տարածման:

ՎԵՐԱԳԾՈՒՈՂ ԺՊԻՏԸ

Կա՞յ աւելի հաճելի վայրկեան, քան այն պահը, երբ ժպիտ մը կը գծենք մանկան դէմքին ու ծիածան

Նախ՝ երագանք, ապա ծրագիր եւ... իրագործում: Եւ ահա երագը մարմին կը գգե-

մը կը պատկերենք անոր հոգիին մէջ: Նման պահեր կարելի է ստեղծել երգի, պարի, երբեմն ալ թատրոնի միջոցով:

Նայ... Սոնա Նախ Հալէպի մէջ ելոյթներ կ'ունենայ ծանօթ երգերով, այնուհետեւ կ'ամբողջանայ գեղարուեստական օղակը: Ու կը գրուին

Կոմիտաս վարդապետի ժառանգութենէն մանուկներուն մեծ բաժին ինկած է: Անոր խօսքով. «Պէտք է վար իջնել մինչեւ անոր (մանուկին)

Նոր երգերու քառեակներ Մարգարիտ Շամիլեանի ծաղկուն գրիչով, իսկ Գայիանէ Սիմոնեան-Տերեանի եւ Տիգրան Մուրատեանի սրտառուչ

երաժշտութիւնը փոքրիկներու ներաշխարհի կը փոխադրէ գաւնոնք:

Այս բոլորին իբրեւ արգասիք, 2018-ին խումբը հանդէս կուգայ «Կախարդուած Նոր Տարին» մանկապատանեկան ներկայացումով: Այս մէկը

կը յաջորդէ իր անդրանիկ ելոյթին՝ «Քոյրիկս ու Ես» ներկայացումին: Յիշեք Նաեւ, որ առաջին ան-

հոգ եկան աստիճանը եւ զայն առնելով ձեզի հետ բարձրացնել»: Վարդապետը կը ձգտէր կերտել առողջ միտքով, գիտակից եւ մշակութաւոր, ազնիւ սերունդ մը:

Կոմիտաս վարդապետի այս խօսքը այնքան այժմեական կը հնչէ դար մը ետք, սուրիահայ մանուկներուն համար յատկապէս:

Այս իմաստով Հալէպի մէջ աննախադէպ եւ յանդուգն քայլ մը եղաւ Սոնայի Նախաձեռնութիւնը: Ծրագիրը Սուրիոյ տագնապի ամպամած օրերուն ծնունդ առաւ, որպէս կեանքին քաղցրութիւնն ու ջերմութիւնը յուշող արեւ: Ան յաջողեցաւ մանուկներուն ճնշուած առօրեան մեղմացնել եւ ուրախութիւն պարգեւել մանկական անմեղ հոգիներուն: Ինք եւս, որպէս մայր, կը փափաքէր իր գաւազներուն մթազնած օրերը գեղարուեստական խնայով մը պայծառացնել:

գամ 2017-ին Հալէպի հրապարակներուն մէջ կը տեղադրուին Սոնայի ելոյթին պատատները:

Սոնա իր հագուստներով, պարերով ու երգերով կը մանկանայ, կ'ունենայ իր խումբը, որուն անդամ-

Նորա Տանակեօզեան-Սանտրեան
Շար.՝ էջ 14 ➤

Հովանաւորութեամբ
Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ
Գերշ. Տ. Շահան Ա. Արք. Սարգիսեանի

ՇՆՈՐԿԱՆԿԵՍ

Գոկտ. Անի Ֆիլէնկեանի գիրքին՝
«Սուրիոյ Հայ Համայնքի Պատմութիւնը 1946-1970 թթ.»

Հատորը կը ներկայացնէ՝
Տիար Լեւոն Հատոյնան

Տեղի կ'ունենայ Ուրբաթ 18 Յունուար 2019-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին, Ս.Աստուածածին եկեղեցւոյ ներքնասրահը: